

**”Sosiaalityö on aina poliittista” –
Sosiaalityöntekijöiden ja sosiaalityön
pääaineopiskelijoiden näkemyksiä sosiaalityön ja
politiikan suhteesta**

Sosiaalityön
pro gradu -tutkielma

Laatija:
Elli Parjanne

Ohjaaja:
Professori Merja Anis

10.11.2025
Turku

Turun yliopiston laatu järjestelmän mukaisesti tämän julkaisun alkuperäisyys on tarkastettu

Turnitin OriginalityCheck -järjestelmällä.

Pro gradu -tutkielma

Oppiaine: Sosiaalityö

Tekijä(t): Elli Parjanne

Otsikko: ”Sosiaalityö on aina poliittista” – Sosiaalityöntekijöiden ja sosiaalityön pääaineopiskelijoiden näkemyksiä sosiaalityön ja politiikan suhteesta

Ohjaaja(t): Professori Merja Anis

Sivumäärä: 76 sivua

Päivämäärä: 10.11.2025

Tiivistelmä

Pro gradu -tutkielmassa tarkastelen sosiaalityöntekijöiden ja sosiaalityön pääaineopiskelijoiden näkemyksiä sosiaalityön ja politiikan yhteydestä. Tutkielmassa selvitän, ovatko sosiaalityö ja politiikka sosiaalityöntekijöiden ja sosiaalityön pääaineopiskelijoiden mielestä toisistaan erillisiä asioita, vai liittyvätkö ne erottamattomalla tavalla toisiinsa. Lisäksi olen kiinnostunut siitä, onko sosiaalityöntekijöiden ja sosiaalityön pääaineopiskelijoiden näkemyksissä sosiaalityön ja politiikan yhteydestä eroavaisuuksia suhteessa vastaajan kannattamaan poliittiseen puolueeseen, sekä myös siitä, ovatko jotkin tietyt poliittiset puolueet arvoiltaan ja tavoitteiltaan sosiaalityöntekijöiden ja sosiaalityön pääaineopiskelijoiden mielestä sosiaalityön tavoitteiden ja arvojen kanssa ristiriitaisia.

Tutkimuksen kyselyaineisto (N=38) on kerätty 19.8.-9.9.2025 välisenä aikana Facebookin Sosiaalityön uraverkosto -ryhmässä olevilta laillistetuilta sosiaalityöntekijöiltä tai sosiaalityön pääaineopiskelijoilta, joilla on työkokemusta sosiaalityöntekijän sijaisuuksista. Tutkimus on kvalitatiivinen ja analyysi toteutettiin sisällönanalyysillä. Kahta osallistujaa lukuun ottamatta kaikki muut osallistajat näkivät sosiaalityön ja politiikan liittyvän jollakin tasolla toisiinsa, ja suurin osa vastaajista kuvaili tätä yhteyttä vahvaksi ja erottamattomaksi yhteydeksi. 79,3 prosenttia vastaajista kannattivat jotakin poliittisen ideologian jatkumon vasemmalle laidalle sijoittuvaa puoluetta, eli tässä tutkimuksessa Vasemmistoliittoa, Vihreitä tai Sosiaalidemokraatteja, joista suosituimpana Vasemmistoliitto nimettiin kannatetuksi puolueeksi 36,2 prosentissa vastauksista. Eroavaisuuksia vastauksissa suhteessa vastaajan kannattamaan poliittiseen puolueeseen ei tässä tutkimuksessa havaittu. Viittä vastaajaa lukuun ottamatta kaikki muut vastaajat näkivät oikeistolaisen ja konservatiivisen politiikan sosiaalityön tavoitteiden ja arvojen kanssa jollakin tavalla ristiriitaisena. Poliittisista puolueista selvästi eniten sosiaalityölle ristiriitaisina nähtiin Kokoomus ja Perussuomalaiset, joista kumpikin nimettiin sosiaalityölle ristiriitaisena puolueena 27 vastauksessa.

Avainsanat: politiikka, vasemmisto, oikeisto

Sisällysluettelo

1	Johdanto	4
2	Sosiaalityön poliittisuuden teoreettisia ja käsitteellisiä lähtökohtia	8
2.1	Poliittisuus sosiaalityön määrittäjänä historiassa ja nykypäivänä	8
2.2	Sosiaalityöntekijöiden poliittiset ideologiat ja poliittinen osallistuminen	13
2.3	Sosiaalityön ja politiikan yhteensovittaminen	18
3	Tutkimusasetelma	26
3.1	Tutkimustehtävä ja tutkimuskysymykset	26
3.2	Aineiston kuvaus ja keruu	30
3.3	Sisällönanalyysi	36
2.4	Tutkimuksen eettisyys ja luotettavuus	37
4	Tulokset	42
4.1	Sosiaalityön ja politiikan yhteys	42
4.1.1	Politiikan vaikutukset sosiaalityön käytännölle	43
4.1.2	Politiikan vaikutukset sosiaalityöntekijöille	44
4.1.3	Politiikan vaikutukset sosiaalityön asiakaskunnalle	44
4.1.4	Sosiaalityön arvot ja eettiset periaatteet	45
4.1.5	Sosiaalityöntekijöiden velvollisuus yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen	46
4.1.6	Muita näkemyksiä	47
4.2	Poliittisuus ja poliittiset puolueet	48
4.2.1	Kannatetut poliittiset puolueet	48
4.2.2	Sosiaalityölle ristiriitaiset poliittiset puolueet	51
4.2.3	Kiinnostus politiikkaa kohtaan	56
4.1.3	Vastaukset suhteessa muihin muuttujiin	57
5	Johtopäätökset	59
	Lähteet	66

1 Johdanto

Politiikka, etenkin ihmisten omat henkilökohtaiset poliittiset mielipiteet, voidaan kokea vaikeana keskustelun aiheena. Varmasti suurin osa suomalaisista on kuullut jonkun joskus käyttävän termiä ”vaalisalaisuus”. Vaalisalaisuudella tarkoitetaan vaaleissa äänestämisen järjestämistä siten, että kukaan muu ei saa tietää, ketä ehdokasta tai mitä puoluetta kukakin yksittäinen henkilö on äänestänyt. Monet suomalaiset ovat kuitenkin laajentaneet kyseisen termin käyttöä myös keskusteluihin poliittisista mielipiteistä. Omista poliittisista näkemyksistä ei edelleenkään välttämättä haluta julkisesti keskustella, vaan aihe voidaan kokea epämiellyttävänä.

Tällainen ajatusmaailma on yleistä etenkin ikääntyneemmän väestön keskuudessa. Nuoremmat ihmiset saattavat useammin olla avoimempia poliittiseen keskusteluun osallistumiselle. Nähtäväksi jää, muuttuuko yleinen asenne poliittista keskustelua kohtaan tulevaisuudessa väestön vaihtumisen myötä. Edelleen politiikasta keskustelua kuitenkin usein arkaillaan ja pidetään monissa konteksteissa epäsovinnana ja jopa tabuna. Esimerkiksi työpaikoilla politiikan puheeksi ottaminen voi herättää paljonkin hämmennystä, epävarmuutta ja paheksuntaakin.

Tutkimuksia sosiaalityön käytännön työhön liittyen on tehty lukemattomia määriä, mutta vain vähän liittyen sosiaalityöntekijöiden poliittisuuteen (Ritter 2008, 347). Ritter on todennut tämän vuonna 2008, mutta väite pätee yhä tänäkin päivänä. Sosiaalityö alana eroaa kuitenkin monilla tavoin muista korkeakoulututkinnoista, ja samoin sosiaalityöntekijät eroavat monista muista samaan yhteiskuntaluokkaan ja koulutustasoon kuuluvista ihmisistä. Sosiaalityön koulutus kannustaa vahvasti yhteiskunnalliseen kriittisyyteen ja pakottaa yhteiskunnan epäkohtien tunnistamiseen. Usein vastaava linja jatkuu sosiaalityön opiskelijoiden siirtyessä työelämään, sillä suuri osa sosiaalityöntekijöiden työtehtävistä sijoittuu läheiseen vuorovaikutukseen yhteiskunnan huono-osaisuuden ja epätasa-arvon kanssa.

Täten havainnot siitä, että sosiaalityöntekijät ja sosiaalityön opiskelijat ovat keskimääräisesti muuta väestöä poliittisempia, ei tule suurena yllätyksenä (Wolk 1981; Andrews 1998; Ezell 1993; Hamilton & Fauri 2001; Rome & Hoehstetter 2010). Yleisen poliittisuuden lisäksi sosiaalityöntekijät sijoittuvat myös muuhun väestöön verrattuna enemmän poliittisen ideologian jatkumon vasemmalle laidalle (Hodge 2003; Rosenwald & Hyde 2006). Vaikka

aiheesta ei älyttömän suurta tutkimusmäärää vielä olekaan, poliittisuutta ja poliittisia ideologioita tarkastellessa sosiaalityöntekijät kuitenkin eroavat siis muusta väestöstä.

Politiikan pitäminen jonkinlaisena tabuna ei siis välttämättä elä ainakaan yhtä vahvasti sosiaalityöntekijöiden keskuudessa. Sosiaalityössä yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen jopa kannustetaan, ja rakenteellista sosiaalityötä pidetäänkin olennaisena osana sosiaalityön kokonaisuutta. Suuri osa sosiaalityötä käsittää jonkintapaista yhteiskunnallista kriittisyyttä, joten lähtökohdat politiikkaan suhtautumiselle ovat sosiaalityöntekijöiden keskuudessa hyvin erilaiset, kuin muun väestön kohdalla.

Politiikka niin Suomessa kuin muuallakin maailmassa on kuitenkin tällä hetkellä muuttunut hyvin mustavalkoiseksi, ja kahtiajako poliittisen vasemmiston ja oikeiston välillä on syventynyt ojasta kuiluksi. Poliittinen ilmapiiri on täynnä levottomuutta ja epävarmuutta. Se, kuinka paljon tämä kahtiajaon kuilu vielä syvenee entisestään ja mitä kaikkea yhteiskunnassamme se onnistuu vetämään sisälleen jää nähtäväksi.

Tämä kahtiajako on havaittavissa valtaväestöä tarkastellessa selvästi, mutta olettaen, että aiemman tutkimustiedon mukaisesti sosiaalityöntekijät ja sosiaalityön opiskelijat ovat muuta väestöä enemmän vasemmalle kallistuneita, näkyykö jakauma vastaavanlaisena myös heidän keskuudessaan, vai onko sosiaalityön kontekstissa tämä poliittinen kuilu pikemminkin vasemmalle luisuva alamäki? Ovatko sosiaalityöntekijät ja sosiaalityön opiskelijat siis aiempaa jyrkemmin poliittiseen vasemmistoon ryhmittäytyneitä?

Argumentteja sosiaalityön luonnollisesta ja väistämättömästä poliittisuudesta voidaan esittää, ja on esitetty, paljon ja monenlaisia. Mistä tahansa näkökulmasta aihetta katsookaan, sosiaalityön ytimessä on joka tapauksessa aina ollut työskentely yhteiskunnan huono-osaisien jäsenien tilanteiden parantamiseksi. Tämän sosiaalityön ydintehtävän poliittisen luonteen kieltäminen on vaikeaa – miten yhteiskunnan huono-osaisuuden vähentäminen voisi olla mitään muuta kuin poliittista?

Olisi kuitenkin naiivia ajatella, että sosiaalityöntekijät ja sosiaalityön opiskelijat ovat jonkinlainen poliittisesti homogeeninen joukko. Aiemmissa tutkimuksissa on tuotu esiin myös sosiaalityön poliittisuutta kieltäviä näkemyksiä. Suuri osa sosiaalityöstä on kuitenkin yksilökohtaista asiakastyötä, eikä sosiaalityöntekijän ja asiakkaan suhteeseen voi sisältyä poliittisia mielipiteitä, eivätkä sosiaalityöntekijän omat poliittiset näkemykset voi vaikuttaa

siihen, miten hän ketäkin asiakasta kohtelee ja mitä palveluja hän arvioi kellekin asiakkaalle tarpeellisiksi.

Toisaalta voidaan argumentoida, että kaikki sosiaalityössä tehtävät päätökset ovat hyvin vahvasti politiikkaan sidonnaisia. Sosiaalityön mahdollisuudet, resurssit ja rajoitteet ovat poliittisen päätöksenteon tulosta. Tämä on juurikin se kohta, jossa mielenkiinto herää – jos sosiaalityön ydintehtävä on luonteeltaan väistämättä sidoksissa politiikan päätöksiin, miten sosiaalityön voidaan ajatella olevan jotakin muuta kuin poliittista? Jos sosiaalityö on jollakin erottamattomalla tavalla yhteyksissä politiikkaan, eikö tällöin kaikkien sosiaalityöntekijöiden pitäisi se tunnistaa? Vai onko niin, että kyseinen aihe on sittenkin huomattavasti monisävyisempi ja epäselvempi, kuin pelkkä järkkymätön toteamus sosiaalityön luontaisesta poliittisuudesta?

Tämänkaltaisten pohdintojen pohjalta muodostui tämän tutkimuksen aihe. Tutkimuksen tarkoituksena on selvittää sosiaalityöntekijöiden ja sosiaalityön pääaineopiskelijoiden näkemyksiä ja ajatuksia sosiaalityön ja politiikan yhteydestä, tarkemmin sanottuna siitä, ovatko sosiaalityö ja politiikka loppujen lopuksi kuitenkin vain kaksi toisistaan erillistä asiaa, vai liittyvätkö ne todella jollakin luontaisella, väistämättömällä ja erottamattomalla tavalla yhteen?

Politiikka käsitteenä on laaja ja voidaan ymmärtää tarkoittavan monia eri asioita ja kokonaisuuksia. Pro gradu -tutkielman laajuus, luonne ja tarkoitus eivät mahdollista politiikan kaikkien ulottuvuuksien huomioon ottamista. Tästä johtuen tässä tutkimuksessa selvitetään sosiaalityöntekijöiden ja sosiaalityön pääaineopiskelijoiden näkemyksiä nimenomaan poliittisten puolueiden ja eduskunnan toimintaan, päätöksiin ja tavoitteisiin liittyen.

Sosiaalityön ja politiikan yhteyden lisäksi mielenkiintoni kohdistuu sosiaalityöntekijöiden henkilökohtaisiin poliittisiin ideologioihin. Aiempien tutkimusten valossa sosiaalityöntekijät ja sosiaalityön opiskelijat ovat näyttäneet sijoittuvan enemmän poliittisesti vasemmalle laidalle, ainakin muun väestön keskimääriin verrattuna. Tässä tutkimuksessa pyrin siis selvittämään myös sitä, ovatko sosiaalityöntekijät ja sosiaalityön pääaineopiskelijat omilta henkilökohtaisilta poliittisilta mielipiteiltään aiempien tutkimusten mukaisesti enemmän vasemmalla kuin oikealla.

Olettaen, että sosiaalityöntekijät ja sosiaalityön opiskelijat ovat poliittisesti vahvemmin vasemmalle kallistuneita, ja ajatellen, että sosiaalityössä todella olisi jokin luontainen ja erottamaton poliittinen ulottuvuus, eikö tällöin seuraisi, että sosiaalityöntekijät ja sosiaalityön opiskelijat kokisivat myös tietynlaiset politiikat sosiaalityön kanssa ristiriitaisina? Tämän pohdinnan myötä tarkastelen tässä tutkimuksessa myös sitä, ovatko jotkin tietyt poliittiset puolueet sosiaalityöntekijöiden ja sosiaalityön opiskelijoiden näkemysten mukaan sellaisia, jotka eivät jostakin syystä sovi yhteen sosiaalityön tavoitteiden ja arvojen kanssa.

2 Sosiaalityön poliittisuuden teoreettisia ja käsitteellisiä lähtökohtia

Tässä osiossa pyrin taustoittamaan sosiaalityön ja sosiaalityöntekijöiden poliittisuutta eri lähtökohdista käsin. Aluksi esittelen näkemyksiä siitä, millä tavoin poliittisuuden voidaan ajatella määrittelevän sosiaalityötä käsitteenä ja alana tarkastelemalla sosiaalityön määritelmiä, toimintaa ja tavoitteita niin nykypäivän kuin historiankin kontekstissa. Tämän jälkeen tarkastelen sitä, millaisia poliittisia ideologioita sosiaalityöntekijöillä ja sosiaalityön opiskelijoilla on havaittu olevan ja millaisena sosiaalityöntekijöiden ja sosiaalityön opiskelijoiden poliittisuus ja poliittinen osallistuminen näyttäytyy. Viimeiseksi tässä osiossa pohdin erilaisten poliittisten ideologioiden yhteensopivuutta sosiaalityön tavoitteiden, arvojen ja eettisten periaatteiden kanssa.

2.1 Poliittisuus sosiaalityön määrittäjänä historiassa ja nykypäivänä

Sosiaalityö oli poliittista jo syntyessään. Näin luonnehtii Duarte (2017) argumentoidessaan, että sosiaalityön poliittinen ontologia on selvästi edeltänyt sen epistemologisia ja metodologisia piirteitä (34–25.) Toisin sanoen sosiaalityön synty ei siis ole lähtöisin tieteellisistä tarkoituseristä, vaan eriarvoisuuteen ja epäoikeudenmukaisuuteen puuttuvasta yhteiskunnallisesta toiminnasta. Payne (2005) esittää yhdeksi näkökulmaksi sosiaalityön alkuperästä seuraavaa: sosiaalityö syntyy siinä hetkessä, kun auttaminen muotoutuu järjestelmälliseksi toiminnaksi. Vaikka ennen 1900-lukua sosiaalityöksi mielletty toiminta pohjautui suurimmalta osin kristillisiin arvoihin ja kirkon hyväntekeväisyyteen (Payne 1996), sen ytimessä ja tavoitteena oli silloinkin nimenomaan ihmisten auttaminen. Ei siis ole ollenkaan perusteetonta väittää, että sosiaalityön ala on koko olemassaolonsa historian ajan sitoutunut ihmisoikeuksien ja sosiaalisen oikeudenmukaisuuden edistämiseen sekä pyrkinyt osaltaan ajamaan esimerkiksi köyhyyden, syrjinnän ja epätasa-arvon vähentämistä (Gray & Webb 2013).

Sosiaalityön historiaa ei kuitenkaan voi kirjoittaa tarinaksi pelkästä altruismista, vaan monien sääntelyjen motiivina oli hyväntahtoisuuden sijaan ylempien yhteiskuntaluokkien pyrkimys kontrolloida epähyveellisiä ja huono-osaisia oman valta-asemansa ja yhteiskunnallisen järjestyksen säilyttämiseksi (McLaughlin 2008, 2–4). Lisäksi, vaikka ihmisten auttaminen sekä huono-osaisuuden ja epäoikeudenmukaisuuden vähentäminen ovatkin kiistatta olleet osana sosiaalityön perimää, niitä ei kuitenkaan sosiaalityön

alkuaikoina kovin hyvin tunnistettu tai avoimesti käsitteellistetty nimenomaan poliittisena (McLaughlin 2008, 32). Esimerkiksi jopa sosiaalityön pioneeriksi tituleerattu Mary Richmond yhdessä muiden Charity Organization Societyyn osallisten kanssa painottivat erityisesti tapauskohtaista arviointia ja sosiaalisten ongelmien yksilöllisyyttä, ja he pysyttelivät erillään sosiaalisten ongelmien rakenteellisia ja yhteiskunnallisia juurisyitä korostavista selityksistä ja teorioista sekä yhteiskunnalliseen muutokseen tähtäävistä liikkeistä (Mendes 2009, 17).

Sosiaalityön poliittisuuden tunnistamattomuudesta ja kiistanalaisuudesta huolimatta sosiaalityöntekijät ovat kuitenkin sosiaalityön historian saatossa olleet kiitettävissä määrin osallisina erilaisissa poliittisissa konteksteissa yhteiskunnallisten ongelmien ratkaisemiseksi ja asiakaskuntansa tilanteiden edistämiseksi (Ritter 2008, 347). Monet sosiaalityöntekijät, joista mainittakoon Jane Addams, Bertha Reynolds, Sophonisba Breckenridge ja Mary van Kleck, ovat olleet varhaisten ihmisoikeusliikkeiden taisteluiden eturintamalla (Lundy 2011, 52).

Vastavoimana sosiaalityön epäpoliittisuutta ja yksilökeskeisyyttä kuuluttaville tahoille erityisesti Jane Addams ja settlementiliikkeen aktivistit korostivat epäoikeudenmukaisten rakenteiden vaikutusta sosiaalisten ongelmien syntyyn. He ajoivat toiminnallaan monenlaisia eri yhteiskunnallisia ja rakenteellisia muutoksia, kuten naisten äänioikeuden sallimista, työturvallisuusasioiden sääntelyä, minimipalkan kirjaamista lakiin sekä lapsityövoiman kieltämistä (Woodroffe 1968; Ehrenreich 1985; Reisch & Andrews 2002; Alston & McKinnon 2005).

Kattavampaa näkyvyyttä ja kannatusta sosiaalityön poliittinen aspekti sai radikaalin ja kriittisen sosiaalityön suuntauksen kehittyessä 1970-luvulla (McLaughlin 2008, 32). Samoihin aikoihin Kanadassa kehiteltiin rakenteellisen sosiaalityön käsitettä (Murray & Hick 2013, 110). Radikaalia, kriittistä ja rakenteellista sosiaalityötä on vuosien saatossa määritelty monin eri tavoin, eivätkä nämä määritelmän suinkaan aina ole olleet täysin yksimielisiä (McLaughlin 2008, 28; Pohjola 2015, 24–27), mutta näitä kolmea käsitettä määriteltäessä voidaan kuitenkin huomata niiden välillä monenlaisia yhtäläisyyksiä, jopa identtisyttä.

Moreau (1979) nimeää rakenteellisen sosiaalityön keskeisenä mielenkiinnonkohteena olevan vallan käsite (78). Vastaavalla tavoin Payne (2020) kuvailee kriittisessä sosiaalityössä

merkityksellistä olevan eri yhteiskunnallisten ja sosiaalisten rakenteiden vaikutusten tunnistaminen ja niihin vaikuttaminen, ja McLaughlin (2008) yhä kiteyttää radikaalin sosiaalityön olemuksen luokkajärjestelmän tarkasteluun sekä kritisointiin (26). Kivipelto (2021) toteaaakin, että rakenteellisen sosiaalityön käsite kytkeytyy läheisesti kriittiseen sosiaalityöhön tehden käsitteistä verrannollisia (8). Nämä sosiaalityön suuntaukset ammensivat vaikutteita monista kriittisistä näkökulmista, kuten Karl Marxin aatteista ja opeista, antikapitalismista, feminismistä, antirasismista ja antikolonialismista (Lundy 2004; Payne 2005; Mullaly 2007).

Sosiaalityön painopiste siirtyi siis aiemmin valloilla olleesta moraaliin ja etiikkaan sekä psykopatologiaan keskittyneestä lähestymistavasta enemmänkin sosiaalityön poliittista luonnetta korostavaan visioon (McLaughlin 2008, 32.), jonka johdosta sosiaalityön potentiaali yhteiskunnallisen muutoksen käynnistämisessä alkoi hahmottua ja konkretisoitua (Poppstone 1971; Bryant 1973). Tämän 1970-luvulta käynnistyneen sosiaalityön politisaation myötä alettiin suhtautumaan kriittisesti sosiaalityön aiempaan tapaan mieltää sosiaaliset ja yhteiskunnalliset ongelmat yksilöllisiksi ja yksilöistä itsestään johtuviksi. Sen sijaan, että esimerkiksi köyhyys ja syrjäytyminen olisi edelleen liitetty niitä kohdanneiden ihmisten omiksi epäonnistumisiksi ja moraaliseksi löyhyydeksi, ne alettiin ymmärtää laajempien epätasa-arvoisten rakenteiden ja politiikan seurauksiksi. (McLaughlin 2008, 35–36.)

Pemberton ja Locke (1971) kuvasivat sosiaalityöntekijät kaksoisagentteina, jotka väittävät toimivansa asiakkaan eduksi vahvistaessaan kuitenkin todellisuudessa sosiaalipoliittista kontrollia ja yhteiskuntajärjestystä (101) rohkaisemalla asiakkaita mukautumaan epäoikeudenmukaisiin yhteiskunnallisiin rakenteisiin (Moreau 1989, 7). Sosiaalityön rooli luokkajärjestyksen ylläpitämisessä sekä huono-osaisten ihmisten kontrolloinnissa alettiin siis tunnistaa ja hyväksyä (Mendes 2009, 19), ja tämän roolin häivyttämiseksi tavoiteltiin vuorostaan työväenluokan tietoisuuden ja osallisuuden kasvattamista (Poppstone 1971; Bryant 1973).

Sosiaalityö ei täten käsittänyt enää pelkkää käytännön työtä, vaan se tavoitteli laajempaa sosiaalista oikeudenmukaisuutta ja hyvinvointia – sosiaalityö pyrki nyt yhteiskunnalliseen muutokseen. Tämäkin reformi kaikessa edistyksellisyydessään keskittyi kuitenkin vain yhteiskuntaluokkiin ja niiden olemassaolosta seuraaviin epäoikeudenmukaisuuksiin. Vastineena tälle aiemmalle muiden syrjinnän muotojen sivuuttamiselle 1980- ja 1990-

lukujen sosiaalityö laajentui kattamaan myös ihonväriin, etnisyyteen, sukupuoleen, seksuaalisuuteen, vammaisuuteen ja ikään liittyvän syrjinnän vastustamisen. (McLaughlin 2008, 35–36.)

Yhteiskunnalliset näkökulmat löysivät tiensä myös suomalaiseen sosiaalityöhön, aktivoituen erityisesti 1980-luvulla (Pohjola 2011, 210). Vuonna 1982 rakenteellisen sosiaalityön ajatuksia mainittiin ensimmäistä kertaa sosiaalihuoltolaissa, joka nimitti kuntien tehtäväksi sosiaalisten olojen kehittämisen ja sosiaalisten epäkohtien poistamisen (Sosiaalihuoltolaki 710/1982, 13§). Vielä tällöin nämä rakenteelliset sosiaalityön tehtävät eivät kuitenkaan olleet velvoittavia (Pohjola 2011, 212), eikä niihin myöskään liitetty nimenomaista ”rakenteellisuuden” käsitettä.

Reisch (2000) näkee vahvasti, että viimeisen vuosisadan aikana tapahtuneet sosiaalityön pyrkimykset sosiaalisen oikeudenmukaisuuden sekä kaikkien ihmisten ihmisarvon edistämiseksi eivät tapahtuneet, eivätkä olisi mitenkään voineet onnistua politiikasta irrallisina. Hän jatkaa edelleen toteamalla, että kaikki sosiaalityön koskaan saavuttamat edistysaskeleet yhteiskunnassa ovat väistämättä syntyneet poliittisen kamppailun kautta, ja juuri näissä kamppailuissa sosiaalityöntekijät ovatkin olleet kaikista tehokkaimmillaan. (Emt. 293.)

Edeltävän sosiaalityön historian katsauksen myötä voidaan todeta, että viimeistään ja etenkin radikaalin, kriittisen ja rakenteellisen sosiaalityön suuntausten nousun myötä sosiaalityölle muodostui selkeä poliittinen agenda (McLaughlin 2008, 35–36). Tämä poliittinen agenda ei ole ollut olemassa ainoastaan sosiaalityön historiallisessa kehityksessä, vaan se näkyy vahvasti ja monella tapaa yhä nykypäivänäkin. Sosiaalityöstä on esimerkiksi melko haastavaa löytää mitään sellaisia määritelmiä, joihin ei sisältyisi jonkinlaista poliittista ja ideologista aspektia.

International Federation of Social Workers (IFSW) (2014) on laatinut yleisen, globaalin määritelmän sosiaalityölle. Tässä määritelmässä mainitaan sosiaalityön kannattavan yhteiskunnallista muutosta ja kehitystä sekä pyrkivän työskentelemään ihmisten ja rakenteiden kanssa erinäisten haasteiden tunnistamiseksi ja hyvinvoinnin edistämiseksi. Sosiaalityön periaatteiksi luetaan sosiaalinen oikeudenmukaisuus, ihmisoikeudet, kollektiivinen vastuu ja kunnioitus ihmisten erilaisuuksia ja moninaisuuksia kohtaan. (IFSW 2014.)

Suomen kontekstissa Sosiaali- ja terveysministeriö (STM) (2025) on antanut oman vastaavanlaisen määritelmänsä sosiaalityölle. STM (2025) lausuu sosiaalityön tarkoittavan sosiaalisia ongelmia ehkäisevää, vähentävää tai poistavaa asiantuntijatyötä, jonka perustana ovat ihmisoikeudet ja yhteiskunnallinen ja sosiaalinen oikeudenmukaisuus, ja jota tehdään yksilöiden, perheiden, yhteisöjen ja rakenteiden tasolla varmistaen avun ja tuen saannin myös kaikkein vaikeimmassa asemassa oleville ihmisille.

Radikaalin, kriittisen ja rakenteellisen sosiaalityön sisältö löytyy selvästi myös IFSW:n (2018) eettisten periaatteiden lausunnosta, Suomessa sosiaalialan korkeakoulutettujen ammattijärjestö Talentian (2022) sosiaalialan ammattihenkilön eettisistä ohjeista, sekä esimerkiksi Yhdysvalloissa toimivan National Association of Social Workersin (NASW) (2000) eettisistä ohjeista ja Yhdistyneiden kuningaskuntien British Association of Social Workersin (BASW) (2012) eettisistä ohjeista. Nämä arvot ja eettiset periaatteet koskettavat myös sosiaalityön opiskelijoita, kuten International Association of Schools of Social Workin (IASSW) (2018) eettisten periaatteiden lausunnosta voi nähdä. Samoin esimerkiksi Yhdysvalloissa Council on Social Work Educationin (CSWE) (2015) opetussuunnitelmat sisältävät näitä vastaavat periaatteet. Lisäksi myös Suomen eri yliopistojen sosiaalityön tutkintokoulutukseen sisältyy pohdintaa ja opetusta sosiaalityön arvoista ja eettisistä periaatteista.

Rakenteellisen sosiaalityön – jonka jo itsessään voi määritellä poliittiseksi toiminnaksi – tarkoitus ja tehtävä määritellään sosiaalihuoltolaissa (1301/2014). Rakenteellinen sosiaalityö on siis lakisääteinen sosiaalihuollon tehtävä. STM (2025) määrittelee rakenteellisen sosiaalityön edistävän hyvinvointia ja terveyttä sosiaalihuollon asiantuntijuutta hyödyntämällä sekä välittämällä tietoa sosiaalisesta hyvinvoinnista ja sosiaalisista ongelmista. Rakenteellinen sosiaalityö on myös osa sosiaalityön opetusta Suomessa. Kaikkien sosiaalityön pääainetta opettavien yliopistojen opetussuunnitelmissa on erillinen oma kurssinsa rakenteelliselle sosiaalityölle (Hirvonen, Surakka, Tantt & Väisälä 2022, 67).

Nopeasti ja pinnallisesti tarkasteltuna sosiaalityö ymmärretään usein pelkäksi yksilötyöksi, ja vaikka se onkin sosiaalityön ytimessä, pelkästään sillä ei pystytä poistamaan rakenteiden yksilöille aiheuttamia ongelmia (Kivipelto 2022, 13). Sosiaalityö ei siis ole, eikä mitenkään voi olla pelkkää yksilökohtaista asiakastyötä, sillä tällöin nämä sosiaalityön arvot, eettiset periaatteet ja tavoitteet jäisivät hyvin vaillinaisiksi. Sosiaalityön määritelmän tärkeää ja

suurta osuutta ei siis tällöin voisi toteuttaa lainkaan. Yksilöllinen asiakastyökin tapahtuu joka tapauksessa niissä raameissa ja niillä mahdollisuuksilla, joita politiikalla sosiaalityölle on milloinkin asetettu.

Merkittävänä osana sosiaalityön määritelmiä ja tavoitteita on myös yhteiskunnallisen muutoksen aikaan saaminen. Sosiaalityön toimintaohje yhteiskunnallisen muutoksen tavoittelemiselle viittaa nimenomaan yhteiskunnalliseen ja sosiaaliseen epäoikeudenmukaisuuteen eikä pelkkään yksilöiden kohtaamaan epäoikeudenmukaisuuteen (Toft & Calhoun 2021, 650). Toft ja Calhoun (2021) korostavat, että NASW:in laatimat sosiaalityön eettiset periaatteet on tarkoitettu sosiaalityön suorittamisen konkreettisiksi ohjeiksi, ei pelkäksi näennäiseksi kuvaukseksi sosiaalityöntekijöiden hyveistä ja ideaaleista (650).

Sosiaalisen oikeudenmukaisuuden kysymysten lisäksi politiikka voidaan nähdä merkittävänä osana sosiaalityötä taloudellisesta ulottuvuudesta tarkasteltuna. McLaughlin (2008) kuvailee sosiaalityöntekijöiden toimivan portinvartijoina sosiaalihuollon resursseille varmistaen niiden jakamisen vain niihin oikeutetuille, ja tästä näkökulmasta sosiaalityön voidaan ajatella olevan poliittista ja sosiaalityöntekijöiden osallistuvan poliittiseen toimintaan jokapäiväisessä työssään (McLaughlin 2008, 141). Vastaavasti Ginsberg (1988) ajattelee, että sosiaalityöntekijöiden on tärkeää ymmärtää politiikasta ainakin sosiaalihuollon taloudelliset merkitykset ja raamit, sillä sosiaalihuollon menot ovat yhteiskunnalle suuret (245).

2.2 Sosiaalityöntekijöiden poliittiset ideologiat ja poliittinen osallistuminen

Poliittisen ideologian käsitteellä tarkoitetaan julkisessa keskustelussa usein samaa, kuin poliittisella puolueella. Nämä kaksi käsitettä eivät kuitenkaan aina välttämättä kohtaa ihmisten omissa arvioinneissa ja kokemuksissa. Yhdysvaltalaisten kansalaisten poliittisuutta tarkastelevassa tutkimuksessa 35 prosenttia tutkimuksen osallistujista identifioitui ideologialtaan konservatiiviseksi, 35 prosenttia keskustalaiseksi ja 27 prosenttia liberaaleiksi. Tästä huolimatta kuitenkin republikaaneiksi tunnistautuvista vastaajista ainoastaan 73 prosenttia koki itsensä ideologialtaan konservatiiviseksi, ja sen sijaan 22 prosenttia heistä kokivat itsensä keskustalaiseksi ja neljä prosenttia liberaaliksi. Demokraateista ainoastaan 51

prosenttia koki itsensä liberaaliksi, 34 prosenttia keskustalaiseksi ja 17 prosenttia konservatiiviseksi. (Saad 2019.)

Sosiaalityön kontekstissa päätelmiä poliittisuudesta ja poliittisista ideologioista ei kuitenkaan voi tehdä pelkästään valtaväestöön kohdistuvia tilastoja tarkastelemalla, sillä sosiaalityöntekijöiden populaatio eroaa poliittiselta kannaltaan muusta väestöstä. Siinä missä oikeistolainen ja konservatiivinen politiikka on vahvassa asemassa yleisesti ottaen kansalaisten keskuudessa, sosiaalityöntekijät kuitenkin asettuvat tutkimusten mukaan enemmän poliittisen ideologian jatkumon vasemmalle puoliskolle (Hodge 2003; Rosenwald & Hyde 2006).

Ringstadin (2014) tutkimuksessa yhden Yhdysvaltojen osavaltion sosiaalityön maisterivaiheen opiskelijoista kaksi kolmasosaa asettui poliittisesti liberaalien kategoriaan ja yksi kolmasosa poliittisesti keskelle, eikä kukaan sijoittunut konservatiivien kategoriaan. Marylandin osavaltion sosiaalityöntekijöistä hieman yli puolet sijoittivat itsensä poliittisesti vasemmalle, 34 prosenttia keskelle ja noin kymmenen prosenttia oikealle (Rosenwald & Hyde 2006). Pennsylvaniassa 56,8 prosenttia sosiaalityöntekijöistä identifioitui liberaaleiksi, 27,4 prosenttia keskustalaisiksi ja 16,8 prosenttia konservatiivisiksi (Valutis, Rubin & Bell 2014). Yhden Yhdysvaltojen keskilännessä sijaitsevan yliopiston sosiaalityön tutkinto-opiskelijoista 24 opiskelijaa mielsivät itsensä puoluekannatukseltaan republikaaneiksi, 181 demokraateiksi ja 16 muiksi kuin republikaaneiksi tai demokraateiksi. Samassa tutkimuksessa tutkijat totesivat odds-ration avulla, että liberaaleiksi identifioituvat ovat 99 kertaa vähemmän todennäköisiä identifioitumaan myös republikaaneiksi. (Toft & Calhoun 2021, 658.)

Sosiaalityön opintoihin hakeutuvien on huomattu kannattavan jo valmiiksi sellaisia arvoja, jotka kuuluvat myös sosiaalityön arvomaailmaan (Abbott 1988; Barretti 2004). Nämä henkilökohtaiset arvot itseasiassa toimivat perustana monien päätökselle hakeutua opiskelemaan sosiaalityötä. Syiksi sosiaalityön opintoihin hakemiselle mainitaan useimmiten erityisesti halu auttaa ihmisiä ja vaikuttaa asioihin. (Osteen 2011, 429.) Selityksenä tälle sosiaalityöntekijöiden poliittisesti vasempaan laitaan kallistumiselle voi siis olla se, että sosiaalityön alalle hakeutuu enimmäkseen vasemmistolaisempaa ideologiaa kannattavia henkilöitä.

Tutkimuksissa on todettu yhteys myös koulutuksen ja poliittisen ideologian välillä siten, että korkeakoulutetut kannattavat todennäköisemmin liberaaleja ja vasemmistolaisia arvoja, kuin vähemmän koulutetut (Pew Research Center 2016). Tämä voi osin vahvistaa myös sosiaalityöntekijöiden kallistumista politiikan vasemmalle laidalle sosiaalityön koulutuksen ollessa ylempi korkeakoulututkinto. Lisäksi Hodge (2003) havaitsi maisterintutkinnon suorittaneiden sosiaalityöntekijöiden olevan vielä jyrkemmin poliittisesti vasemmalle suuntautuneita vasta kandidaatintutkinnon opiskelleisiin verrattuna, mikä puhuisi edelleen koulutuksen yhteydestä poliittiseen ideologiaan. Toisaalta Ringstad (2014) ei sosiaalityön maisterivaiheessa olevia opiskelijoita koskevassa tutkimuksessaan löytänyt juurikaan viitteitä siitä, että heidän poliittiset mielipiteensä olisivat jollakin tavalla muuttuneet opintojen aikana.

Sosiaalityöntekijät ovat keskimääräisesti muuta väestöä poliittisesti aktiivisempia (Wolk 1981; Andrews 1998; Ezell 1993; Hamilton & Fauri 2001; Rome & Hoechstetter 2010). Siitä huolimatta vain pieni osa sosiaalityöntekijöistä pyrkii konkreettisesti vaikuttamaan yhteiskunnallisiin asioihin (Rome & Hoechstetter 2010). Aiemman tutkimuksen mukaan sosiaalityöntekijät ottavat osaa politiikkaan mieluummin passiivisen toiminnan, kuin konkreettisen aktiivisen osallistumisen kautta (Ritter 2007; Rome & Hoechstetter 2010), ja pyrkivät vaikuttamaan asioihin mieluummin yksilöllisten tapausten kohdalla, kuin osallistumalla politiikkaan laajemmalla tasolla, kuten asettumalla ehdolle vaaleissa (Schneider & Lester 2001). Esimerkiksi yhdessä tutkimuksessa todettiin sosiaalityön opiskelijoiden todennäköisemmin puuttuvan asiakkaiden asenteisiin tai kielenkäyttöön, kuin haastavan laajempia epäoikeudenmukaisia ja sortavia rakenteita, kuten rasismia (Collins, Guttridge, James, Lynn & Williams 2000).

Aiemman tutkimuksen mukaan sosiaalityöntekijät osallistuvat poliittisiin päätöksentekoprosesseihin muuta väestöä aktiivisemmin (Wolk 1981; Ezell 1993; Kindler 2021). Keskeinen vaikuttava tekijä ilmiössä on sosiaalityöntekijöiden kokemukset omasta työstään ja vaikutusmahdollisuuksistaan (Gwilym 2017; Amann & Kindler 2022). Gwilym (2017) haastatteli sosiaalityöntekijöitä, jotka olivat Yhdistyneen kuningaskunnan parlamentin tai jonkin valtuuston jäseniä tai muulla tavalla poliittisesti aktiivisia. Haastateltavat nostivat yhdeksi politiikkaan hakeutumisensa syyksi rajalliset vaikutusmahdollisuudet sosiaalityön käytännössä (Emt. 2017). Vastaavasti Sveitsissä Amannin ja Kindlerin (2022) haastattelemista politiikassa toimivista sosiaalityöntekijöistä

suurin osa nimesi sosiaalityöhön liittyvien tekijöiden vaikuttaneen vahvasti heidän päätökseensä osallistua politiikkaan (661). Haastateltavat kommentoivat, että monissa tilanteissa sosiaalityöntekijät eivät pysty vaikuttamaan asioihin tai tekemään työtänsä kunnolla, koska sosiaalityö käytännössä keskittyy lähinnä yksilöllisiin asiakastapauksiin, vaikka suurin osa sosiaalityön asiakaskunnan haasteista ovat rakenteellisten epäkohtien tulosta (Emt. 662).

Koulutuksen on todettu olevan tärkeässä roolissa vaikuttamassa ihmisten poliittiseen osallistumiseen (Conway 1985; Verba, Schlozman & Brady 1995). Carnegie Foundationin (2007) tuottama The Political Engagement Project sisällytti politiikan tutkimuksen kurssien tavanomaiseen opetukseen vahvemmin politiikkaan osallistavia elementtejä, mikä kasvatti opiskelijoiden tietoja ja taitoja politiikkaan liittyen sekä vahvisti opiskelijoiden aktiivisuutta ja kiinnostusta poliittista osallistumista kohtaan. Nämä tulokset olivat nähtävissä yhtä lailla niin niissä opiskelijoissa, jotka olivat jo entuudestaan henkilökohtaisesti kiinnostuneita politiikasta, kuin niissäkin, jotka tulivat kurssille vain vähäisen alustavan mielenkiinnon kanssa (Emt. 2007).

Vastaavia havaintoja on tehty myös sosiaalityön tutkimuksessa. Poliitiikan sisältävä koulutus kasvatti sosiaalityön opiskelijoiden kokemusta omasta poliittisesta pystyvyydestään ja pätevyydestään, ja pystyvyyden ja pätevyyden kokemukset vuorostaan lisäsivät poliittista aktiivisuutta (Hamilton 1998). Samat vaikutukset olivat havaittavissa myös sosiaalityöntekijäksi valmistumisen jälkeen sillä tavalla, että ne opiskelijat, joille opetettiin kursseilla poliittisia taitoja, kokivat itsensä pätevämmiksi ja olivat poliittisesti aktiivisempia verrattuna sellaisiin opiskelijoihin, joiden koulutus noudatti perinteisempiä opetustapoja (Rocha 2000).

Politiikassa mukana olevien sosiaalityöntekijöiden mielestä se, että sosiaalityö itsessään kartuttaa tietoisuutta ja ymmärrystä sosiaalipoliittisista ilmiöistä ja marginalisoiduista ryhmistä, lisäsi motivaatiota osallistua politiikkaan sekä antoi sille hyvät lähtökohdat (Amann & Kindler 2022, 662). Myös Kanadassa haastatellut Albertan parlamenttiin valitut sosiaalityöntekijät kertoivat sosiaalityön koulutuksessa opittujen tietojen olleen todella hyödyllisiä politiikkaan lähtiessään ja siellä toimiessaan (McLaughlin, Rothery & Kuiken 2019, 33-34). He kertoivat koulutuksessa sisäistettyjen arvojen lisänneen mielenkiintoa rakenteellista vaikuttamista kohtaan ja kannustaneen heitä asettumaan ehdolle vaaleissa (Emt. 36).

Sosiaalityöntekijöiden kouluttaminen ja valmistaminen poliittisuuteen ja politiikassa toimimiseen ja vaikuttamiseen todella siis näyttää lisäävän sosiaalityöntekijöiden yleistä poliittista aktiivisuutta ja erityisesti nimenomaan aktiivista osallistumista politiikkaan aiemmin suosiossa olleen passiivisen toiminnan sijaan (Lane ym. 2018).

Sosiaalityöntekijöiden poliittisuutta ja poliittista osallistumista voi lisätä myös aktiivinen osallistuminen jonkinlaisen sosiaalityön yhdistyksen toimintaan (Hamilton 1998; Hamilton & Fauri 2001, 326).

Henkilökohtainen kiinnostus politiikkaa kohtaan oli Rittersin (2008) tutkimuksen tulosten perusteella yksi voimakkaimmin sosiaalityöntekijöiden poliittista osallistumista ennustavista tekijöistä (354). On toki hyvin loogista, että kiinnostus jotakin tiettyä aihetta kohtaan lisää myös tämän aiheen parissa toimimista. Mielenkiintoista Rittersin (2008) löydöksissä oli kuitenkin se, että vahvaksi poliittisen osallistumisen ennustajaksi lukeutui kiinnostus nimenomaan paikallista politiikkaa kohtaan, mutta ei niinkään kiinnostus valtakunnallista politiikkaa kohtaan (354).

Hamiltonin (1998) sekä Hamiltonin ja Faurin (2001) tutkimuksissa vahvimpien sosiaalityöntekijöiden poliittisen osallistumisen ennustajien joukossa oli henkilökohtaisen mielenkiinnon lisäksi kokemukset omasta poliittisesta pystyvyydestä. SOSRAKE-osaamisverkosto-hanke selvitti sosiaalityöntekijöiden osaamista liittyen rakenteelliseen sosiaalityöhön. Kartoituksessa työntekijät toivat esiin tarvitsevansa enemmän tietoa rakenteellisesta sosiaalityöstä ja tukea sen toteuttamiseen. Kaksi kolmasosaa työntekijöistä koki epävarmuutta omasta rakenteellisen sosiaalityön osaamisestaan, tai ei osannut arvioida osaamistaan. Millään rakenteelliseen sosiaalityöhön liittyvällä osaamisalueella sosiaalityöntekijät eivät arvioineet osaamistaan riittävän hyväksi ja päteväksi. (Hirvonen, Kilpeläinen, Piirainen, Surakka, Tanttu & Tuikka 2021.) Tulokset vastaavat vuonna 2018 Lapin alueella toteutetun kartoituksen löydöksiä (Martin, Kemppainen, Niskala & Pohjola 2018).

Sosiaalityöntekijöiltä löytyy kuitenkin motivaatiota rakenteellisen sosiaalityön toteuttamiseen ja kehittämiseen, vaikka sen osaaminen koetaankin epävarmana (Hirvonen ym. 2022, 36). Aiemmin mainitun mukaisesti poliittisten aspektien sisällyttäminen opetukseen lisäsi poliittista osaamista sekä osallistumista (Hamilton 1998; Rocha 2000; Carnegie Foundation 2007; Lane ym. 2018), ja vastaavalla tavalla myös rakenteellisen sosiaalityön osaamista ja toteuttamista voitaisiin parantaa lisäämällä sen painoarvoa

sosiaalityön koulutuksessa (Kivipelto 2021, 25). Rakenteellinen sosiaalityö itsessään on hyvin poliittista toimintaa, joten mahdollista on, että yleisesti ottaen poliittisen opetuksen lisääminen voisi luonnostaan lisätä myös rakenteellisen sosiaalityön osaamista ja toteuttamista. Merkityksellisintä on, että rakenteellista sosiaalityötä kohdeltaisiin jo sosiaalityön opintojen aikana sosiaalityön kokonaisvaltaisena ja tärkeänä määrittäjänä, eikä ainoastaan yhtenä yksinkertaisena ja yhden kurssin arvoisena aihealueena (Hirvonen ym. 2022, 72).

Karger ja Hernandez (2004) väittävät suurimman osan sosiaalihuollon virastoista vastustavan enemmän kuin kannustavan työntekijöidensä osallistumista politiikkaan, mikä voi heidän mukaansa johtua siitä, että eri sosiaalihuollon organisaatiot, jotka toimivat pääosin verorahoitteisesti, pelkäävät poliittisten kannanottojen karkottavan erityisesti oikeistopuolueiden tuen ja siten vaikuttavan organisaatioiden rahoitukseen (55). Sosiaalityöntekijät joutuvat toimimaan monimutkaisen oikeusjärjestelmän keskellä, mikä voi supistaa sosiaalityöntekijöiden motivaatiota ja rohkeutta poliittiseen osallistumiseen. Oikeudellisiin kysymyksiin liittyen esteenä sosiaalityöntekijöiden poliittiselle osallistumiselle voi toimia se, kuinka paljon lobbausta kyseessä oleva organisaatio saa toteuttaa, ja minkälaiseen poliittiseen toimintaan sosiaalityöntekijöiden on työnsä puolesta sallittua ryhtyä. Sosiaalityöntekijöihin tai heidän edustamiin organisaatioihinsa voi kohdistua oikeudellisia rajoitteita puoluepolitiikkaan osallistumisen ja lobbauksen suhteen. (Rocha, Poe & Veliska 2010, 319–320.) Rocha, Poe ja Veliska (2010) kuitenkin muistuttavat, että sosiaalityöntekijät voivat usein harjoittaa poliittista toimintaa enemmän kuin uskovat voivansa (324).

2.3 Sosiaalityön ja politiikan yhteensovittaminen

Läpi vuosikymmenten ja erilaisten yhteiskunnallisten muutosten sosiaalityöntekijät eivät ole päässeet yhteisymmärrykseen siitä, pitäisikö sosiaalityöntekijöiden olla poliittisesti aktiivisia vai ei (Lane, Ostrander & Rhodes Smith 2018, 2). Osan mielestä sosiaalityöntekijöillä on tähän velvollisuus, osan mielestä se on henkilökohtainen ja vapaaehtoinen asia, ja osa taas näkee, että sosiaalityöntekijöiden ei ole sopivaa osallistua poliittiseen toimintaan ollenkaan. Useimmat sosiaalityöntekijät ovat kyllä yhtä mieltä siitä, että sosiaalityössä on luonnostaan

jonkinlainen poliittinen ulottuvuus, mutta eivät siitä, kuinka poliittista sosiaalityön tulisi lopulta olla (Ritter 2008, 347)

Kiistely sosiaalityön roolista politiikassa jatkuu yhä tänäkin päivänä (Lane ym. 2018, 2). Yksi kolmasosa Maryn (2002) tutkimukseen osallistuneista yhdysvaltalaisista sosiaalityön opettajista ja ohjaajista koki, että sosiaalityölle ei ole sopivaa roolia politiikassa. Romen ja Hoechstetterin (2010) tutkimuksessa 18 prosenttia kyselyyn vastanneista sosiaalityöntekijöistä oli sitä mieltä, että poliittinen osallistuminen ei ollut merkityksellistä heidän käytännön työnsä kannalta. Vain 36 prosenttia sosiaalityöntekijöistä Ostranderin (2017) tutkimuksessa koki jonkin tasoista vastuuta osallistua politiikkaan ja vaikuttaa asioihin.

Niin tällä kuin edelliselläkin vuosituhannella sosiaalityön alan on syytetty korostavan liiallisissa määrin ammatillisuutta sosiaalisen oikeudenmukaisuuden edistämisen yli (Reynolds 1951; Lubove 1965; Wenocur & Reisch 1989; Reisch & Andrews 2002; Karger & Hernandez 2004, Rothman 2012), laiminlyövän velvollisuutensa poliittiseen ja yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen (Reeser & Epstein 1987; Abramovitz & Bardill 1993; Figueira-McDonough 1993; Specht & Courtney 1994; Haynes & Mickelson 2006) sekä vajonneen depolitisoituneeksi, poliittisia kysymyksiä ja kannanottoja vältteleväksi ammatiksi (Reisch & Jani 2012; Gray & Webb 2013; Pritzker & Lane 2017). Sosiaalityön koulutusta, tutkimusta sekä käytännön työtä on aiemmin kritisoitu siitä, että ne keskittyvät pääasiassa ainoastaan yksilöllisiin interventioihin laajempien yhteiskunnallisten ongelmien sijaan (Reynolds 1951; Lubove 1965; Wenocur & Reisch 1989; Reisch & Andrews 2002; Karger & Hernandez 2004).

Tätä poliittisen keskustelun välttelyä voi osittain nähdä myös sosiaalityön opintosuunnitelmissa ja luennoilla (Reisch 2016; Greenfield, Atteberry & Plassmeyer 2018). Ottaen huomioon, että sosiaalityöntekijöiden ja sosiaalityön opiskelijoiden poliittiset kannat asettuvat enemmän vasemmalle (Hodge 2003; Rosenwald & Hyde 2006), yksi syy kyseiselle ilmiölle voi olla konservatiivisten opiskelijoiden marginalisoinnin välttäminen (Fram & Miller-Cribbs 2008; Galambos 2009; Flaherty, Ely, Meyer-Adams, Baer & Sutphen 2013). Reamer (2006) kuitenkin kokee väitteet sosiaalityön epäpoliittisuudesta hämmäntäväiksi, koska sosiaalisen oikeudenmukaisuuden ja tasa-arvoisuuden tavoitteet ovat olleet sosiaalityön määrittäviä piirteitä.

Radikaaliin sosiaalityöhön on kohdistettu kritiikkiä siitä, että sillä ei todellisuudessa ole mitään annettavaa laajempien yhteiskunnallisten ongelmien, kuten köyhyyden ja työttömyyden ratkaisemiseen (Langan & Lee 1989, 16–17). Puurunen ja Suonio (2014) esittävät rakenteellisen sosiaalityön heikkoudeksi sen, että sen käsitteellä ei ole kunnollista sisältöä (314). Kivipelto (2021) taas kokonaan kyseenalaistaa rakenteellisen sosiaalityön erottelun muusta sosiaalityöstä pohtiessaan, että rakenteellista sosiaalityötä ei ole järkevää tai edes mahdollista pitää yksilötyöstä erillisenä ulottuvuutena (24). Mikäli rakenteellinen sosiaalityö mielletään sosiaalityön yhtenä erillisenä osa-alueena koko sosiaalityön alaan vaikuttavan ja sitä läpileikkaavan ulottuvuuden sijaan, sosiaalityöntekijöiden käytännön työssä kertyvä merkityksellinen ja suuri tietomäärä jää helposti käyttämättä (Hirvonen ym. 2022, 72).

Rakenteellisen sosiaalityön lähtökohta on enemmän ideologinen kuin tieteellinen, sillä sen opit sisältävät käsityksiä tietyistä toivotusta yhteiskunnasta (Piirainen 2022, 32).

Rakenteellinen sosiaalityö siis jo pelkkänä käsitteenä esittää sosiaalisten ongelmien rakentuneen yhteiskunnan puitteisiin. Jos rakenteellisella sosiaalityöllä pyritään siis vaikuttamaan yhteiskuntaan ja sen epäkohtiin, silloin tästä näkökulmasta tarkasteltuna rakenteellista sosiaalityötä ei voida pitää minään muuna, kuin poliittisena toimintana. (Payne 2005, 237.)

Politiikka on McLaughlinin (2008) näkemyksen mukaan muuntautunut ihmisten henkilökohtaisten elämien mikromanageroinniksi (144). Smail (2001) käyttää tästä ilmiöstä käsitettä ”professionalisation of everyday life”. McLaughlin (2008) jatkaa lausumalla, että tästä näkökulmasta katsottuna politiikasta on tullut sosiaalityötä, ja sosiaalityöstä on tullut yksi politiikkaa määrittelevistä ominaisuuksista (143–145). Selvää on, että tämä murros ei McLaughlinin (2008) näkemyksen mukaan ole tarpeellinen tai toivottu hänen argumentoidessaan, että sosiaalityön politisointi johtaa systeemiin, jossa ihmisiä holhotaan, tarkastellaan epäluulolla sekä kannustetaan vastaavanlaiseen suhtautumiseen omia perheitään, ystäviään ja kollegojaan kohtaan. Hänen mukaansa sosiaalityö myös liioittelee kaltoinkohtelun, hyväksikäytön ja haavoittuvuuden käsitteitä sekä tarvetta kolmannen osapuolen interventiolle, mikä ainoastaan pitää näitä ongelmia yllä. Arvostelunsa hän päättää toteamalla, että sosiaalityön politisoimiselle ei ole tarvetta, vaan uudeksi päämääräksi on muodostunut nimenomaan politiikan irrottaminen sosiaalityöstä. (McLaughlin 2008, 146–147.)

Amannin ja Kindlerin (2022) tutkimuksessa osa politiikassa toimivista sosiaalityöntekijöistä koki, että osaksi sosiaalityön ydintehtävää kuuluu olennaisesti myös sosiaalityön asiakaskunnan tilanteiden ja aseman edistäminen myös yhteiskunnallisella ja poliittisella tasolla. Yksi näistä haastateltavista, joka tutkimuksen tekemisen aikaan työskenteli johtaja-asemassa sosiaali- ja turvallisuusasioissa, totesi, että jo hänen aiempi työnsä sosiaalityöntekijänä oli ollut erittäin poliittista. (Emt. 662). Rocha, Poe ja Veliska (2010) tuovat esiin sosiaalityön ammatillisen ymmärryksen ja osaamisen merkittävyyttä erityisesti marginalisoitujen ja sorrettujen ryhmien kohtaamiin haasteisiin liittyen, ja tähän vedoten painottavat sosiaalityöntekijöiden moraalista ja ammatillista velvollisuutta jakaa omaa tietämystään eteenpäin poliittisten päättäjien tietoon, sillä poliittiset päättäjät eivät välttämättä ymmärrä heidän tekemänsä politiikan vaikutuksia sosiaalityön asiakaskunnalle tai sitä, mitkä toimet oikeasti parantaisivat näiden ihmisten ja ihmisryhmien tilanteita (324). Sosiaalityön sitoutuminen poliittiseen osallistumiseen on siten välttämätöntä voidakseen edistää huono-osaisten ja marginalisoitujen ihmisten ja ryhmien, jotka usein sosiaalityön asiakaskunnan käsittävät, tilanteita ja asemaa (Gray & Webb 2013; McKendrick & Webb 2014).

Liittyen sosiaalityön opintojen ja luentojen depolitisointiin, Toft ja Calhoun (2021) esittävät, että pyyhkimällä nämä keskustelut poliittisista ideologioista ja mielipiteistä sekä niiden merkityksistä kokonaan pois sosiaalityön opetuksesta estetään samalla tärkeät kriittiset pohdinnat eri poliittisten ideologioiden yhteensopivuudesta sosiaalityön ammattietiikan kanssa sekä niiden mahdollisista vaikutuksista sosiaalityöntekijän käytännön työhön ja päätöksentekoon (649). Langan ja Lee (1989) argumentoivat, että vaikka sosiaalityö yksinään ei tietenkään pysty toimimaan ainoana ratkaisuna, näitä ongelmia depolituloitaessa sosiaalityöllä ei olisi enää annettavaa ja sosiaalityö voisi tarjota avuksi enää pelkkiä ”laastareita” (16–17.)

Sosiaalityöntekijöiden ammattiryhmä koostuu naisista (ja esimerkiksi Yhdysvalloissa myös muista kuin valkoihoisista) enemmässä määrin, kuin vaaleilla valittujen edustajien joukko kokonaisuudessaan (Schilling, Morrish & Liu 2008, 103), joten kannustamalla sosiaalityöntekijöitä asettumaan ehdolle eri vaaleissa voidaan mahdollisesti muokata poliittisten päättäjien joukkion demografisia piirteitä. Tämä puolestaan voi vaikuttaa itse tehtävään politiikkaan hyvinkin paljon ja konkreettisesti, sillä sen lisäksi, että sosiaalityöntekijät ovat keskimäärin muuta valtaväestöä enemmän poliittisesti vasemmalle

suuntautuneita (Hodge 2003; Rosenwald & Hyde 2006), myös naiset ovat keskimäärin enemmän poliittisesti vasemmalla miehiin verrattuna (Kaufman & Petrocik 2006). Poliitikassa vaikuttavien sosiaalityöntekijöiden lukumäärän lisääminen on siis erittäin tärkeää, sillä se on suora ja helposti mahdollistettava väylä vaikuttaa poliittisten päättäjien tavoitteisiin ja muuttaa niitä, ja täten muuttaa myös politiikassa tehtäviä päätöksiä (Lane ym. 2018)

Sosiaalityön kohdalla ristiriidat ammatillisten ja henkilökohtaisten arvomaailmojen välillä ovat melko yleisiä (Comartin & Gonzalez-Prendes 2011). Esimerkiksi Yhdysvalloissa Marylandin osavaltiossa toimivista sosiaalityöntekijöistä 26,1 prosenttia myönsi kokevansa jollakin tapaa ristiriitaa omien henkilökohtaisten uskonnollisten arvojensa ja sosiaalityössä noudatettavien eettisten periaatteiden välillä, ja lisäksi 11,2 prosenttia vastaajista katsoi, että heidän omien uskonnollisten arvojensa tulisi olla ammatillisia arvoja ylempänä (Valutis ym. 2014). Builan (2010) mielestä konservatiivisen ajatusmaailman omaavia sosiaalityöntekijöitä ei pitäisi syrjiä, koska kaikilla muillakin on jonkin tasoista tunnistamatonta ennakoasenteisuutta, eikä sosiaalinen oikeudenmukaisuus tarkoita vain yhtä tietynlaista asiaa. Hän korostaa enemmänkin sosiaalityöntekijöiden tarvetta tunnistaa omat henkilökohtaiset ideologiansa, jotta ne on mahdollista hillitä asiakastyössä. (Buila 2010, 661.)

NASW (2017) toteaa eettisissä periaatteissaan, että henkilökohtaiset poliittiset kannat on syytä huomioida, mikäli ne ovat jollakin tavalla ristiriidassa tai vastakkain sosiaalisen oikeudenmukaisuuden tavoittelemisen, kuten köyhyyden, työttömyyden ja syrjinnän vähentämisen, kanssa (NASW 2017, 5). Argumentteja sen puolesta, että sosiaalityön käytännön työhön sekä eettisiin periaatteisiin soveltuu paremmin vasemmistolaiset ideologiat kuin oikeistolaiset, ei ole vaikeaa keksiä. Esimerkiksi Jost, Federico ja Napier (2009) pohtivat liberaalin ja konservatiivisen poliittisen ideologian sovittamista sosiaalityöhön ja tulevat siihen lopputulokseen, että liberaalin poliittisen ideologian korostamat tasa-arvon ja sosiaalisen oikeudenmukaisuuden periaatteet ovat sulavasti linjassa sosiaalityön periaatteiden ja yhteiskunnallisten tavoitteiden kanssa, kun taas konservatiivisen ideologian kannattamat perinteiden ja vakauden arvot voivat olla tulkittavissa yhteiskunnallista muutosta, ja täten sosiaalityön tavoitteita ja arvoja, vastustaviksi. Myös Piirainen (2022) toteaa rakenteellisen sosiaalityön tavoitteiden olevan hyvin ”sosiaalidemokraattisia” (34).

Perryn (2003) tutkimuksessa vasemmistolaisia arvoja kannattavat sosiaalityön opiskelijat olivat oikeistolaisia tai keskustalaisia arvoja kannattavia kiinnostuneempia työskentelemään köyhien ja kodittomien ihmisten kanssa. Köyhyden syitä etsiessä sosiaalityön opiskelijat etsivät selityksiä enemmän rakenteellisista syistä kuin henkilökohtaisista ja yksilöllisistä tekijöistä – ajatusmaailma, joka käy hyvin yhteen vasemmalle suuntautuvan poliittisen ideologian kanssa (Sun 2001; Weiss 2003; Hill, Toft, Garrett, Ferguson & Kuechler 2016). Sosiaalityön opiskelijoiden positiivinen suhtautuminen köyhiin ihmisiin oli yhteydessä köyhyden selittämiseen rakenteellisten tekijöiden kautta sekä sosiaalietuuksien laajentamisen kannattamiseen. Ne opiskelijat, joilla oli negatiivisempi suhtautuminen köyhiin ihmisiin, selittivät köyhyyttä todennäköisemmin yksilöihin itseensä kohdistuvien syiden ja vikojen kautta, ja kannattivat myös useammin sosiaalietuuksien pienentämistä. (Hill ym. 2016.)

Toft ja Calhoun (2021) selvittivät, että sosiaalityön opiskelijat, jotka mielsivät itsensä konservatiivisiksi – joskin tässä tutkimuksessa he kokivat enemmänkin olevansa maltillisesti konservatiivisia – näkivät köyhät ihmiset negatiivisemmassa valossa ja liittivät heihin negatiivisempia piirteitä verrattuna niihin opiskelijoihin, jotka identifioituivat liberaaleiksi (658–659). Tämän lisäksi konservatiiviset opiskelijat arvioivat ihmisten elävän sosiaalietuuksien varassa työnteon sijaan ja sosiaalietuuksia saavien ihmisten huijaavan systeemiä useammin, kuin liberaalien opiskelijoiden arvioiden mukaan. Konservatiiviset opiskelijat uskoivat useammin, että köyhyys johtui ihmisen itsensä puutteellisesta työmoraalista, säästäväisyydestä tai rahanhallinnasta, kun taas liberaalit liittivät köyhyden useammin matalasta palkkatasosta tai muiden kuin valkoihoisten ihmisten työmarkkinoilla syrjimisestä johtuvaksi. (Emt. 2021, 658–660.)

Konservatiivisten ja liberaalien sosiaalityön opiskelijoiden näkemykset erosivat myös siinä, miten köyhyyttä saisi vähennettyä. Konservatiiviset opiskelijat kannattivat sosiaalietuuksien kriteereiden tiukentamista ja olivat samaa mieltä väitteestä, että jonkin tasoinen stigma etuuksien saamista kohtaan on hyvä asia, sillä se motivoi ihmisiä työnteeseen. Liberaalit kannattivat etuuksien ja muiden tukimuotojen parantamista. Väite siitä, että ihmisillä on oikeus sosiaaliavustuksiin yhtä lailla kuin vaikkapa koulutukseen tai tarvittaessa paloaseman apuun, oli liberaalien keskuudessa enemmän hyväksytty kuin konservatiivien. (Emt. 2021, 658–660.)

Poliittiset vertaukset etenkin Yhdysvaltoihin eivät kuitenkaan välttämättä ole suuntaa antavia Suomen poliittisessa kontekstissa, sillä Yhdysvallat ovat Suomea huomattavasti konservatiivisempi ja oikeistolaisempi valtio, mikä on yhä vain jyrkistynyt nykypäivänä. On siis oletettavaa, että suomalaisten poliittiset ideologiat ovat yhdysvaltalaisiin verrattuna vähemmän oikeistolaisia ja konservatiivisia. Lisäksi Yhdysvaltojen koko puolue- ja vaalijärjestelmä eroaa suomalaisesta politiikasta hyvin paljon, eikä esimerkiksi äänestyskäyttäytymistä siten voida täysin yksioikoisesti verrata näiden valtioiden välillä. On siis hyvinkin mahdollista, että sosiaalityön yhteys politiikkaan sekä sosiaalityöntekijöiden ja sosiaalityön opiskelijoiden näkemykset politiikasta ja heidän poliittiset ideologiansa eroavat paljon eri maiden välillä. Tämä koskee tietysti muitakin valtioita, ei ainoastaan Suomea ja Yhdysvaltoja.

Ginsberg (1988) painottaa politiikan merkitystä sosiaalityössä siltä kannalta, että vain harvalla kentällä on yhtä paljon mahdollisuuksia joko auttaa tai vahingoittaa ihmisiä (247). Poliittisuus sosiaalityön kontekstissa tarkoittaa siis läheisesti myös vastuuta. Sosiaalityössä tehdään päätöksiä, jotka vaikuttavat suuresti asiakkaiden elämiin, oli tämä vaikutus sitten positiivinen tai negatiivinen. Tämän vastuun tunnistaminen on erittäin tärkeää, ja kieltämättä se vaatii myös edes jollakin tasolla ympäröivän poliittisen kontekstin tuntemista ja harkintaa. Tähän liittyen voidaan tarkastella aihetta myös siitä näkökulmasta, että sosiaalityöntekijät pääsevät hyvinkin läheisesti todistamaan yhteiskunnan huono-osaisuutta ja epäoikeudenmukaisuutta, ja täten heillä on merkittävää tietoa siitä, mitkä asiat yhteiskunnassa toimivat ja mitkä eivät.

Mullaly ja Dupré (2019) eivät hyväksy sosiaalityön poliittisuuden kieltämistä, sillä mikäli sosiaalityöllä ei ole mitään selvää ja avoimesti puolustettua visiota tavoittelemastaan paremmasta ja oikeudenmukaisemmasta yhteiskunnasta, ainoana vaihtoehtoisena toimintana on silloin vain nykyiseen yhteiskuntaan tyytyminen, oli se sitten kuinka epäoikeudenmukainen tahansa. Tämä ajatus kiteytyy läheisesti myös sosiaalityön tavoitteisiin ja vaatimukseen yhteiskunnallisesta vaikuttamisesta ja paremman yhteiskunnan eteen työskentelystä. Reischin (2000) näkemyksen mukaan sosiaalityön poliittisten pyrkimysten ja näkemysten tulisikin keskittyä pääasiallisesti vaihtoehtoisen poliittisen agendan kehittämiseen sen sijaan, että tyydytään vain kannattamaan ja tukemaan joitakin jo olemassa olevia poliittisia puolueita tai ehdokkaita. Poliittisten puolueiden tai poliitikkojen tavoitteiden omaksumisen sijaan sosiaalityön tulisi siis mieluummin pyrkiä saamaan eri

poliittiset puolueet ja poliitikot omaksumaan sosiaalityön näkemyksen ja tavoitteen. (Emt. 295.)

3 Tutkimusasetelma

Tässä osiossa esittelen ensin tämän tutkimuksen tehtävän sekä laatimani tutkimuskysymykset, joihin pyrin tämän tutkimuksen myötä vastaamaan. Tämän jälkeen esittelen keräämäni tutkimusaineiston ja selvennän sen keräämisprosessia. Jatkan tästä kertomalla tutkimuksen analyysimenetelmästä eli sisällönanalyysistä, jonka jälkeen käsittelen vielä tutkimukseen liittyviä eettisiä kysymyksiä ja luottamuksellisuutta.

3.1 Tutkimustehtävä ja tutkimuskysymykset

Tutkimuksen tehtävänä on selvittää sosiaalityöntekijöiden ja sosiaalityön pääaineopiskelijoiden näkemyksiä sosiaalityön ja politiikan suhteesta. Kuten edellisessä osiossa esiteltiin, sosiaalityön luonnollisen ja sisäänrakennetun poliittisuuden puolesta löytyy paljon argumentteja, ja sosiaalityö voidaan nähdä monelta kannalta hyvinkin poliittisena alana. Toisaalta voidaan ajatella, että sosiaalityöntekijöiden päivittäisessä käytännön työssä politiikalla ei oikeastaan ole merkitystä, koska sosiaalityön ytimessä on yksilöllinen asiakastyö.

Eriäviä näkemyksiä herättävä aihe on myös se, kuuluuko sosiaalityön ja sosiaalityöntekijöiden ylipäättään olla poliittisia. Argumentteja on esitetty sen puolesta, että sosiaalityön ytimeen kuuluu esimerkiksi sosiaalisen oikeudenmukaisuuden, yhdenvertaisuuden, hyvinvoinnin ja yhteiskunnallisen muutoksen edistäminen, minkä valossa sosiaalityö ei voi olla epäpoliittista ja sosiaalityöntekijöillä on velvollisuus yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen.

Kaikki eivät kuitenkaan allekirjoita väitteitä sosiaalityön tai sosiaalityöntekijöiden poliittisesta velvollisuudesta, ja osa jopa ajattelee, että sosiaalityön ja sosiaalityöntekijöiden pitäisi päinvastoin pysytellä neutraalina poliittisissa kysymyksissä. Sosiaalityö on kuitenkin loppujen lopuksi vain ammatti ja työ, jota tehdään tullakseen toimeen, eivätkä poliittinen kutsumus tai vasemmistolaiseen ideologiaan omistautuminen ole kriteerejä sosiaalityön opiskelulle tai sosiaalityöntekijänä toimimiselle. Toisaalta tähän voidaan taas esittää vastakkaiseksi argumentiksi se, että sosiaalityössä kaikki päätökset ja mahdollisuudet ovat politiikan määrittämiä. Jos edetään vielä pidemmälle, voidaan kuitenkin ajatella ihan kaikkien muidenkin alojen määrittävän pitkälti politiikan toimien mukaan. Oikeastaan ihan

kaikki erilaiset toiminnot, instituutiot ja palvelut yhteiskunnassamme ovat politiikan tuotoksia.

Kuten huomataan, aiheeseen liittyy monenlaisia näkökulmia, ja keskustelua sosiaalityön poliittisuuden puolesta ja vastaan voisi jatkaa loputtomiin. Kukaan sosiaalityöntekijä tai sosiaalityön opiskelija ei toki itse voi päättää muiden puolesta sitä, onko sosiaalityö nyt väistämättömästi poliittista vai ei. Kyseenalaisena voi toki pitää myös sitä, voiko tällaista tyhjentävää päätelmää ylipäätään esittää, vai onko kyseessä loppujen lopuksi vain ja ainoastaan mielipidekysymys.

Joka tapauksessa sosiaalityön poliittisuuden puolesta löytyy runsaasti argumentteja. Sen lisäksi, että sosiaalityön alan poliittisuuden puolesta on näyttöä, sitä on myös itse sosiaalityöntekijöiden poliittisuudesta. Aiempien tutkimusten mukaan sosiaalityöntekijät ovat muuta väestöä poliittisesti aktiivisempia. Tästä huolimatta tutkimukset ovat kuitenkin kertoneet myös siitä, että sosiaalityöntekijät eivät osallistu aktiivisesti ja konkreettisesti politiikkaan, vaan suosivat passiivisempaa poliittista toimintaa.

Sosiaalityöntekijät ja sosiaalityön opiskelijat sijoittuvat tutkimusten mukaan enemmän poliittisen ideologian jatkumon vasemmalle laidalle. Tämä ei kuitenkaan tietenkään kosketa läheskään kaikkia sosiaalityöntekijöitä, vaan vaihtelua sosiaalityöntekijöiden poliittisissa ideologioissa on paljon, ja on olemassa myös oikeistolaisuuden ja konservatiivisuuden arvomaailmojen omaavia sosiaalityöntekijöitä. Osan mielestä sosiaalityön näkeminen vasemmistoon kallistuvana alana onkin liioiteltua ja epäsopivaa, ehkä jopa epäreilua tästä ideologiasta poikkeavia kohtaan.

Tutkimusaiheeseeni liittyy siis monenlaisia eri näkemyksiä, mistä johtuen halusinkin selvittää kyseistä aihetta lisää. Mielestäni on tärkeää myös huomioida, että tutkimuksia sosiaalityön ja sosiaalityöntekijöiden poliittisuudesta on Suomessa tehty hyvin vähän. Suurin osa aiheesta tehdyistä tutkimuksista sijoittuu Yhdysvaltojen kontekstiin, mikä ei välttämättä käänny täysin vastaavana suomalaiseen yhteiskuntaan.

Tutkimuskysymykseni on:

1. Miten sosiaalityöntekijät ja sosiaalityön pääaineopiskelijat näkevät sosiaalityön ja politiikan suhteen - ovatko sosiaalityö ja politiikka toisistaan erillisiä, vai liittyvätkö ne erottamattomalla tavalla toisiinsa?

Edellä mainittu tutkimuskysymys on päällimmäisin aihe, jota tutkimukseni pyrkii selvittämään. Tällä tutkimuskysymyksellä haluan toisin sanoen selvittää, onko sosiaalityö sosiaalityöntekijöiden ja sosiaalityön opiskelijoiden mielestä luonnostaan poliittista ja onko poliittisuus sosiaalityölle niin luontainen ominaisuus, että näitä käsitteitä ei voi kokonaan erottaa toisistaan. Kysymys antaa tilaa monenlaisille aineistosta nouseville näkökulmille. Koska aiheeseen liittyy juurikin monenlaisia eri näkökulmia, olen laatinut päätutkimuskysymyksen lisäksi kaksi alakysymystä helpottamaan ja tarkentamaan analyysiä.

Alakysymykseni ovat:

1. Eroavatko sosiaalityöntekijöiden ja sosiaalityön pääaineopiskelijoiden näkemykset sosiaalityön ja politiikan yhteydestä suhteessa heidän kannattamiinsa poliittisiin puolueisiin?
2. Miten sosiaalityöntekijät ja sosiaalityön pääaineopiskelijat näkevät eri poliittisten puolueiden poliittisten tavoitteiden sopivan yhteen sosiaalityön kanssa?

Ensimmäinen alakysymys liittyy aiempiin tutkimuksiin perustuviin oletuksiin siitä, että sosiaalityöntekijät ja sosiaalityön opiskelijat kallistuvat poliittisissa ideologioissaan enemmän vasemmalle, ja että sosiaalityö itsessään rakentuu sellaisten arvojen ja tavoitteiden varaan, jotka sopivat paremmin yhteen vasemmistolaisen ideologian kuin oikeistolaisen ideologian kanssa. Mutkia suoraksi vetämällä voitaisiin siis ajatella, että mikäli

sosiaalityöntekijä tai sosiaalityön opiskelija kannattaa jotakin vasemmalle sijoittuvaa poliittista puoluetta, hän todennäköisemmin myös kokisi yhteyden sosiaalityön periaatteiden ja omien poliittisten näkemystensä välillä, ja täten todennäköisemmin ajattelisi sosiaalityön ja politiikan liittyvän läheisesti toisiinsa. Tällä kysymyksellä pyrin siis selvittämään toisin sanoen sitä, ovatko vasemmalle sijoittuvia puolueita kannattavat sosiaalityöntekijät ja sosiaalityön opiskelijat muita puolueita kannattavia useammin sitä mieltä, että sosiaalityötä ja politiikkaa ei voida erottaa toisistaan.

Toinen alakysymys liittyy edelleen ajatukseen siitä, että sosiaalityön arvot, eettiset periaatteet ja tavoitteet ovat enemmän linjassa vasemmistolaisen ideologian kuin oikeistolaisen ideologian kanssa. Mikäli näin on, voisi sen perusteella myös olettaa, että sosiaalityöntekijät ja sosiaalityön opiskelijat todennäköisemmin näkisivät oikeistolaiset puolueet sosiaalityön kanssa ristiriitaisina kuin vasemmistolaiset puolueet.

Toisaalta, kuten aiemmin mainittu, sosiaalityöntekijöiden ja sosiaalityön opiskelijoiden poliittisissa ideologioissa on myös huomattavia eroavaisuuksia. Mielenkiintoista on, kokevatko oikeistopuolueita tai keskustapuolueita kannattavat sosiaalityöntekijät ja sosiaalityön opiskelijat, että vasemmistopuolueiden poliittiset tavoitteet ovat ristiriidassa sosiaalityön tavoitteiden kanssa, vai näkevätkö he sosiaalityön ja politiikan ennemmin toisistaan erillisinä ja toisiinsa vaikuttamattomina asioina. Tällä kysymyksellä yritän selvittää, onko joidenkin tiettyjen puolueiden poliittiset tavoitteet ja puolueohjelmat sosiaalityöntekijöiden ja sosiaalityön opiskelijoiden mielestä sosiaalityön tavoitteiden, arvojen ja eettisten periaatteiden kanssa ristiriidassa.

Aineiston keruuta varten laatimassani kyselyssä tähdensin vastaajille, että tämän kyselyn ja tutkimuksen kontekstissa tarkoitan politiikalla nimenomaan puoluepolitiikkaa. Tämä näkökulman tarkennus on mielestäni oleellinen, sillä politiikan voi ymmärtää tarkoittavan monenlaisia eri asioita, jolloin myös tutkimusaihe paisuisi paljon laajemmaksi. Poliitiikan käsitteen rajaaminen puoluepolitiikkaan viittaavaksi oli myös välttämätöntä voidakseni vastata esittämiini kahteen alakysymykseen.

3.2 Aineiston kuvaus ja keruu

Tutkimusaineistona toimii laatimaani kyselylomakkeeseen saadut vastaukset.

Tutkimussuunnitelmaa jäsennellessäni pohdin myös mahdollisuutta kerätä tutkimusaineisto sosiaalityöntekijöitä haastatteleamalla, mutta tulin siihen tulokseen, että tutkimusaiheeni luonne vaatii kyselylomakkeen mahdollistamaa suurempaa vastausmäärää. Haastattelujen kautta saataisiin toki syvällisempää pohdintaa sosiaalityön ja politiikan suhteesta, mutta koska tarkoituksenani oli selvittää sosiaalityöntekijöiden ja sosiaalityön pääaineopiskelijoiden näkemyksiä aiheeseen myös puoluepoliittisesta näkökulmasta ja työkokemuksesta riippuen, aineiston keruu kyselylomakkeen avulla tarjoaa tarkoituksenmukaisempia vastauksia esittämiini tutkimuskysymyksiin.

Laatimassani kyselylomakkeessa oli yhteensä kymmenen kysymystä, joista ensimmäiset viisi olivat taustoittavia kysymyksiä, ja viimeiset viisi politiikkaa sekä sosiaalityön ja politiikan suhdetta koskevia kysymyksiä. Taustoittavissa kysymyksissä oli joko valmiit vastausvaihtoehdot tai sitten kysymys oli muotoiltu vain lyhyen, tarkan vastauksen vaativaksi. Viidestä jälkimmäisestä, itse tutkimusaihetta koskevasta kysymyksestä yhdessä oli valmiit vastausvaihtoehdot, yksi oli muotoiltu lyhyen vastauksen vaativaksi, ja loput kolme olivat avoimia kysymyksiä, joiden vastauksiin pyydettiin myös perusteluja. Kyselylomakkeen kysymykset ja vastausvaihtoehdot tai kysymyksen tarkennukset on esitelty seuraavassa taulukossa (Taulukko 1).

Taulukko 1. Kyselylomakkeen kysymykset ja vastausvaihtoehdot tai kysymyksen tarkennukset.

Kysymys	Vastausvaihtoehdot ja kysymyksen tarkennukset
Oletko laillistettu sosiaalityöntekijä vai sosiaalityön opiskelija?	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Olen laillistettu sosiaalityöntekijä ☐ Olen sosiaalityön opiskelija
Minä vuonna olet aloittanut sosiaalityön opintosi?	
Jos olet laillistettu sosiaalityöntekijä, minä vuonna olet valmistunut?	
Kuinka pitkä työkokemus sinulla on sosiaalityöntekijänä tai sosiaalityön sijaisuuksista?	<ul style="list-style-type: none"> ☐ 0-5 vuotta ☐ 5-10 vuotta ☐ 10-15 vuotta ☐ 15-20 vuotta ☐ 20-30 vuotta ☐ Yli 30 vuotta
Miltä sosiaalityön kentältä sinulla on eniten työkokemusta?	
Kuinka paljon olet kiinnostunut politiikasta?	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Todella paljon ☐ Melko paljon ☐ Kohtalaisesti ☐ Melko vähän ☐ Todella vähän
Liittykö politiikka mielestäsi sosiaalityöhön?	Perustele vastauksesi.
Pitääkö sosiaalityöntekijän mielestäsi olla kiinnostunut politiikasta?	Perustele vastauksesi.
Ovatko joidenkin puolueiden poliittiset tavoitteet tai puolueohjelmat mielestäsi ristiriidassa sosiaalityön alan tai ammattietiikan kanssa?	Jos kyllä, nimeä nämä puolueet. Perustele vastauksesi.
Kannatatko itse jotakin puoluetta?	Jos kyllä, mitä puoluetta?

Koin olennaiseksi kysyä taustatietoja vastaajan statuksesta joko laillistettuna sosiaalityöntekijänä tai sosiaalityön opiskelijana, sillä aiemman tutkimustiedon valossa sosiaalityön opiskelijoiden ja laillistettujen sosiaalityöntekijöiden kiinnostuksessa politiikka kohtaan on eroja. Myös sosiaalityöntekijöiden työkokemuksen pituus voi mahdollisesti vaikuttaa heidän poliittiseen kiinnostukseensa, joten perustelen kysymystäni työkokemuksen

pituudesta vastaavalla tavoin. Analyysiä helpottaakseni päätin asettaa kysymykselle aikaväleiksi jaotellut vastausvaihtoehdot. Vastausvaihtoehdoissa ”20–30 vuotta” ja ”yli 30 vuotta” aikaväli eroaa muiden vastausvaihtoehtojen viiden vuoden aikavälistä, koska oletettavasti näin pitkien työkokemusten kohdalla näkemykset politiikasta eivät enää vaihtelee työkokemuksen pituuden mukaan yhtä suuresti. Sosiaalityön opintojen aloitusvuotta ja laillistettujen sosiaalityöntekijöiden valmistumisvuotta koskevat kysymykset liittyvät edelleen pohdintaan siitä, onko opintojen tai työkokemuksen pituudella vaikutusta poliittiseen kiinnostukseen. Vastaajan työkokemusta eniten kartuttaneen sosiaalityön kentän yhteyttä näkemyksiin politiikasta oli mielestäni myös mielenkiintoista selvittää.

Päätin kysyä vastaajan yleistä kiinnostusta politiikkaa kohtaan selvittääkseni, onko sillä minkäänlaista merkitystä vastaajan näkemykselle sosiaalityön ja politiikan yhteydestä. Aiheesta voisi tehdä oletuksen, että mikäli vastaaja on itse hyvin kiinnostunut politiikasta, hän saattaisi todennäköisemmin nähdä myös sosiaalityöhön liittyvän monenlaisia poliittisia näkökulmia. Tämä on kuitenkin pelkkä yksinkertaistettu oletus, ja siksi pyrin saamaan siihen tässä tutkimuksessa tarkemman vastauksen. Tähän kysymykseen valmiit vastausvaihtoehdot olivat luonteva valinta, sillä avoimena kysymyksenä tähän kysymykseen vastaaminen voisi olla liian haasteellista ja epämääräistä.

Kysymykset ”liittyykö politiikka mielestäsi sosiaalityöhön”, ”pitääkö sosiaalityöntekijän mielestäsi olla kiinnostunut politiikasta” ja ”ovatko joidenkin puolueiden poliittiset tavoitteet tai puolueohjelmat mielestäsi ristiriidassa sosiaalityön alan tai ammattietiikan kanssa” ovat kyselylomakkeen kysymyksistä olennaisimmat ja pyrkivät suoranaisesti tarjoamaan vastauksia asettamaani tutkimuskysymykseen. Erityisesti kysymys ”liittyykö politiikka mielestäsi sosiaalityöhön” on suoranaisesti juuri se aihe, johon tämä tutkimus vahvimmin perustuu ja johon pyrin saamaan vastauksen myös tutkimuskysymyksessäni. Näiden kysymysten lisäksi tutkimusaiheen kannalta olennaisinta oli selvittää myös sitä, kannattiko vastaaja jotakin tiettyä poliittista puoluetta.

Tarkennuksena kaikkiin näihin kolmeen kysymykseen pyysin vastaajia perustelemaan vastauksensa välttääkseni yhden sanan vastauksia ja saadakseni sen sijaan kattavia, pohdiskelevia ja perusteellisia vastauksia, joiden avulla pystyisin vuorostani itse vastaamaan omaan tutkimuskysymykseeni. Näistä kysymyksistä kolmanteen vastatessa myöntävästi pyysin nimeämään kyseiset puolueet saadakseni tarkempaa tietoa sosiaalityöntekijöiden ja

sosiaalityön opiskelijoiden puoluepoliittisista näkemyksistä. Samasta syystä halusin kysyä myös vastaajan itsensä mahdollisesti kannattamia puolueita.

Ratkaisuni sisällyttää kyselylomakkeeseen vain kolme pidemmän vastauksen vaativaa kysymystä johtui tutkimuksen näkökulman rajaamisesta, mutta myös pyrkimyksestäni saada mahdollisimman paljon ja monipuolisesti vastauksia, joten halusin tehdä kyselyyn vastaamisen kynnyksestä mahdollisimman matalan. Kaikkiin kysymyksiin vastaaminen oli kuitenkin kyselylomakkeessa asetettu pakolliseksi lukuun ottamatta kysymystä laillistettujen sosiaalityöntekijöiden valmistumisvuodesta.

Julkaisin kyselyn Facebookissa Sosiaalityön uraverkosto -ryhmässä, jonka jäsenenä on sosiaalityöntekijöitä ja sosiaalityön opiskelijoita ympäri Suomen. Tutkimukseni ei rajautunut mihinkään tiettyyn osaan sosiaalityöntekijöitä tai sosiaalityön opiskelijoita, mistä johtuen koin tämän Facebookin sosiaalityöntekijöiden ja sosiaalityön opiskelijoiden ryhmän olevan tämän kyselyn levittämiseksi sopiva, käytännöllinen ja helppo väylä. Julkaisussa sekä kyselylomakkeessa kerroin tutkimukseen osallistumisen vapaaehtoisuudesta, anonymiydestä, tietosuojasta, tietojen käyttötarkoituksesta ja tietojen käsittelyn luottamuksellisuudesta.

Kysymykseen vastaamisen kynnyksen madaltamiseksi lisäsin julkaisuun myös tietoa kysymysten määrästä ja laadusta sekä mahdollisuudesta vastata kysymyksiin niin pitkästi tai tiiviisti kuin haluaa ja kokee tarpeelliseksi. Poliitikka voi aiheena tuntua hyvinkin raskaalta ja vaikealta huolimatta siitä, onko vastaajalla henkilökohtaista kiinnostusta aihetta kohtaan vai ei, ja siksi pyrin tekemään kyselystä mahdollisimman helposti saavutettavan ja vastaamisesta mahdollisimman vaivatonta. Tavoitteena oli tietysti saada kyselyyn mahdollisimman paljon vastauksia sekä mahdollisimman monenlaisia eri näkökulmia ja mielipiteitä.

Lisäksi tähdensin julkaisussa kyselyn kohderyhmän, eli eri kentillä toimivat laillistetut sosiaalityöntekijät tai sosiaalityön pääaineopiskelijat, joilla on jo jotakin työkokemusta sosiaalityön sijaisuuksista. Edellytin vastaajilta sosiaalityön työkokemusta siksi, että halusin tarkastella sen merkitystä tutkimusaiheen kannalta.

Esittelin samalla myös tutkimusaiheeni ja tutkimuskysymykseni, sekä tarkensin tutkimukseni ja kyselylomakkeeni kontekstissa politiikalla viitattavan poliittisten puolueiden toimintaan. Poliitiikan käsitteen avaaminen puoluepolitiikkaa koskeväksi oli tarpeellista

tutkimusaiheen rajaamisen kannalta sekä saadakseni vastauksia, jotka ovat tutkimuskysymysteni kannalta olennaisia ja tarkoituksenmukaisia sen sijaan, että vastauksissa olisi huomattavia eroavaisuuksia riippuen siitä, miten kukakin vastaaja politiikan käsitteen ymmärtää. En siis halunnut vastausten ajautuvan liian kauas puoluepolitiikan kontekstista koskemaan pelkästään esimerkiksi rakenteellista sosiaalityötä.

Kysely oli auki 19.8.-9.9.2025 välisenä aikana. Vastauksia kyselyyn tuli tällä aikavälillä yhteensä 38. Vastaajien taustatiedot on koottu yhteen Taulukossa 2.

Taulukko 2. Kooste vastaajien taustatiedoista

Koulutus	n	%
Sosiaalityöntekijä	30	78,9
Sosiaalityön opiskelija	8	21,1
Opintojen aloitusvuosi		
2020–2025	7	18,4
2015–2019	16	42,1
2010–2014	4	10,5
2005–2009	3	7,9
2000–2004	5	13,2
1990–1999	1	2,6
1980–1989	2	5,3
Valmistumisvuosi		(vastanneista)
2020–2025	16	53,3
2015–2019	8	26,7
2010–2014	1	3,3
2005–2009	2	6,7
2000–2004	1	3,3
1990–1999	2	6,7
Työkokemus vuosina		
0–5	15	39,5
5–10	13	34,2
10–15	3	7,9
15–20	3	7,9
20–30	2	5,3
Yli 30	2	5,3
Työkokemuksen alue		(vastauksista)
Lastensuojelu	15	34,9
Lapsiperhesosiaalityö	6	14
Aikuissosiaalityö	9	20,9
Terveysosiaalityö	2	4,65
Maahanmuutto	2	4,65
Vammaispalvelut	4	9,3
Ikäntyneiden palvelut	1	2,3
Päihdepalvelut	2	4,65
Muu	2	4,65
Poliittinen kiinnostus		
Todella paljon	10	2,3
Melko paljon	19	50
Kohtalaisesti	8	21,1
Melko vähän	1	2,6
Todella vähän	0	0

3.3 Sisällönanalyysi

Sisällönanalyysiä voidaan kutsua laadullisen tutkimuksen perusanalyysimenetelmäksi.

Monesti sisällönanalyysiä käytetään analysoidessa kirjallisessa muodossa olevaa tutkimusaineistoa, kuten haastatteluja tai raportteja, mutta sisällönanalyysi soveltuu monenlaisiin tutkimuksiin käytettäväksi. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 116–119.)

Sisällönanalyysi on monesti luonteva keino analysoida tutkimusaineistoa (Silvasti 2014, 33), ja tämä oli myös oma kokemukseni oman tutkimukseni kohdalla, sillä esimerkiksi tutkimuksen aiheena on selvittää sosiaalityöntekijöiden ja sosiaalityön opiskelijoiden mielipiteitä, ja tutkimuksen osallistujilla oli vapaus vastata kysymyksiin haluamistaan näkökulmista käsin, jolloin he itse loivat omat merkityksensä ja tutkimuksen teemat. Myöskään kvantitatiivinen tutkimus ei olisi ollut tutkimustehtäväni taikka aineistoni luonteen ja lukumäärän kannalta tarkoituksenmukainen analyysimenetelmä.

Sisällönanalyysillä on kolme muotoa, jotka ovat aineistolähtöinen analyysi, teoriaohjaava analyysi sekä teorialähtöinen analyysi. Teorialähtöisessä analyysissä ennalta valittu teoreettinen näkökulma määrittää aineiston analyysiä, kun taas aineistolähtöisessä analyysissä olennaiset käsitteet eivät ole ennalta määrättyjä, vaan ne nousevat aineistosta. Teoriaohjaava analyysi yhdistelee kumpaakin lähestymistapaa siten, että aiempi teoria ohjaa analyysiä, mutta ei täysin rajoita sitä vaan sallii kuitenkin myös aineistosta nousevat merkitykset. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 91–98.)

Tähän tutkielmaan on valittu aineistolähtöinen analyysitapa. Koin aineistolähtöisen sisällönanalyysin kaikista luontevimmaksi tavaksi lähestyä tutkimusaineistoani, joka edellä mainitun mukaisesti koostui sosiaalityöntekijöiden ja sosiaalityön pääaineopiskelijoiden omista näkemyksistä, ajatuksista ja kokemuksista. Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää sosiaalityöntekijöiden ja sosiaalityön pääaineopiskelijoiden näkemyksiä tutkimusaiheesta, ja ennalta määritellyt teoreettiset raamit olisivat mielestäni liian tiukasti rajoittaneet tutkimustehtävää ja vastaajien aitojen kokemusten selvittämistä. Halusin antaa tutkimuksen osallistujille mahdollisuuden pohtia aihetta eri näkökulmista käsin.

Tarkastelin kyselyyn saapuneita vastauksia jo kyselyn aukioloaikana, osin puhtaasta mielenkiinnosta ja osin siksi, että saisin alustavasti hahmoteltua suuntaa, johon tutkimukseni oli mahdollisesti menossa. Kyselyn vastausajan päätyttyä aloitin varsinaisen sisällönanalyysin ensimmäisen vaiheen, eli luin läpi kaikki saapuneet vastaukset. Vastauksia oli tullut yhteensä 38. Vastauksia lukiessani jäsensin samaan aikaan esiin nousevia teemoja sekä havaitsemiani yhtäläisyyksiä ja poikkeavuuksia päässäni. Kun olin tutustunut aineistoon kertaalleen, aloin ensin keräämään taulukkoon vastaajien taustatiedot saadakseni vastaajista paremman kokonaiskuvan.

Taustatietojen yhteenvedon jälkeen ryhdyin tarkastelemaan tutkimuksen kannalta merkityksellisintä osuutta aineistosta, eli niitä kysymyksiä, jotka koskettivat itse tutkimusaihetta. Näistä kysymyksistä neljä viidestä olivat sellaisia, joissa ei ollut ennalta määrättyjä vastausvaihtoehtoja, ja osallistujat saivat vastata vapaasti niin lyhyesti tai pitkästi kuin halusivat. Tällaisen aineiston jäsentäminen on toki työläämpää ja haastavampaa, kuin aiemmin suorittamani taulukointi vastaajien taustatiedoista, jotka selvitettiin joko ennalta määrättyjen vastausvaihtoehtojen avulla tai vain lyhyen vastauksen vaativilla ja sallivilla kysymyksillä.

Lähdin kuitenkin taulukoimaan myös näiden kysymysten vastauksia, etsien jokaisen kysymyksen vastauksista yhtäläisyyksiä ja eroavaisuuksia sekä vastaajille itselleen merkityksellisinä näyttäytyviä asioita. Aineistoa jäsentäessäni pidin tiukasti mielessäni tutkimuskysymykseni, jotta analyysini ei lähtisi herpaantumaan liian kauas sivuraiteille.

3.4 Tutkimuksen eettisyys ja luotettavuus

Olen toteuttanut tämän tutkimuksen noudattaen tutkimuseettisyyden periaatteita ja hyvää tieteellistä käytäntöä. Hyvän tieteellisen käytännön periaatteiksi voidaan nimetä luotettavuus, rehellisyys, arvostus ja vastuunkanto (Tutkimuseettinen neuvottelukunta (TENK) 2023). Näitä jokaista periaatetta on kuljetettava mukana koko tutkimusprosessin kaikissa vaiheissa.

Tutkimuksen eettisyyden pohdinta alkaa jo tutkimusaihetta valitessa. Etenkin sosiaalityössä tutkimusaiheet ovat monesti korostetun sensitiivisiä. Tämän tutkimuksen aineisto koostuu sosiaalityöntekijöiden ja sosiaalityön pääaineopiskelijoiden kyselyvastauksista. Tutkimuksen kohdistamista sosiaalityöntekijöihin ja sosiaalityön opiskelijoihin voidaan pitää vähemmän

sensitiivisenä, kuin esimerkiksi sosiaalityön asiakaskuntaa koskevaa tutkimusta. Tämä ei silti tarkoita, että eettisten kysymysten pohdintaa voitaisiin sivuuttaa tai väheksyä.

Henkilökohtaisten poliittisten mielipiteiden selvittämistä voidaan pitää hyvinkin sensitiivisenä aiheena. Toki ihmisillä on erilaisia näkemyksiä siitä, kuinka henkilökohtaisina tai arkaluontoisina omia poliittisia ideologioita pidetään. Suomessa henkilökohtaisia poliittisia ideologioita ympäröivässä keskustelussa on kuitenkin edelleen melko vahva tabun ilmapiiri, ja monet arkailevat omien henkilökohtaisten poliittisten mielipiteidensä esiin tuomista. Tiedostin tutkimusaiheen mahdollisen arkaluontoisuuden jo aihetta valitessani, ja toivoin aineiston keräämisen anonyyminä kyselynä madaltavan kynnystä omien näkemysten avoimelle jakamiselle.

Koska aiemmin todetun mukaisesti sosiaalityöntekijät ja sosiaalityön opiskelijat identifioituvat useammin vasemmistolaisten puolueiden kannattajiksi, voivat oikeisto- tai jopa keskustapuolueita kannattavat sosiaalityöntekijät ja sosiaalityön opiskelijat kokea keskustelut politiikasta epämukaviksi ja pidättäytyä julkisesti tai vaikkapa työyhteisöissä omien poliittisten näkemystensä esiin tuomisesta. Tutkimukseni tavoitteena oli saada aito ja rehellinen käsitys sosiaalityöntekijöiden ja sosiaalityön opiskelijoiden näkemyksistä sosiaalityön ja politiikan suhteesta, ja tämä sisältää tietenkin kaikenlaiset poliittiset ideologiat.

Tästä syystä kiinnitin paljon huomiota pyrkimykseni muotoilla kyselyni kysymykset siten, että niitä ei voisi tulkita asenteellisiksi ja jotakin tiettyä ideologiaa suosiviksi. En esimerkiksi kysynyt, ”Ovatko Kokoomuksen poliittiset tavoitteet tai puolueohjelma mielestäsi ristiriidassa sosiaalityön alan tai ammattietiikan kanssa?” Sen sijaan muotoilin kysymyksen neutraaliksi, kaikki eroavat näkemykset sallivaksi: ”Ovatko joidenkin puolueiden poliittiset tavoitteet tai puolueohjelmat mielestäsi ristiriidassa sosiaalityön alan tai ammattietiikan kanssa?”

Valitsemani tutkimusaihe ja sen pohjalta itse tutkimuksen toteuttaminen vaati minulta itseltäni erittäin paljon itsereflektiota ja monipuolista eettistä pohdintaa. Tutkimuksen eettisyyden ja luotettavuuden kannalta oli erittäin tärkeää, että tunnistan omat henkilökohtaiset poliittiset ideologiani ja asenteellisuuteni tutkimusaihetta kohtaan, jotta en sallisi niiden ohjaavan tutkimuksen aineistoa tai analyysiä, vaan pitäytyisin objektiivisena koko tutkimusprosessin ajan. Tähän liittyy esimerkiksi edellä mainitut pyrkimykseni laatia

kyselylomakkeen kysymykset mahdollisimman neutraaleiksi. En myöskään kyselyn julkaistessani alustanut tutkimusaiheittani millään asenteellisuudella, esimerkiksi nostamalla esiin aiemmin tässä tutkimuksessa käsiteltyjä aiheita sosiaalityön ja sosiaalityöntekijöiden poliittisuudesta, vaan kirjoitin tutkimusaiheen esittelyn mahdollisimman neutraalisti ja tiiviisti.

Kaikkien edellä mainittujen toimien kautta pyrin varmistamaan tutkimukseni luotettavuuden. Luotettavuus ei kuitenkaan kosketa pelkästään aineiston keruuta, vaan lisäksi myös sen raportointia ja analysointia tutkimuksessa. (Aaltio & Puusa 2020, 177). Tutkijan on tärkeää tehdä oma tulkintaprosessinsa mahdollisimman läpinäkyväksi (Emt. 2020, 177), sillä vaikka tutkija itse toimii tutkimuksessaan tulkintojen tekijänä, se ei välttämättä tarkoita, että muut tulkitsisivat tulokset samalla tavalla (Kiviniemi 2018, 71). Tämä huomio liittyy läheisesti etenkin edellä mainitsemaani omien henkilökohtaisten poliittisten ideologioiden ja asenteiden tunnistamiseen tutkimuksen objektiivisuuden lisäämiseksi. Tutkimuksen luotettavuuden edistämiseksi pyrin siis raportoimaan kaikki tutkimusprosessin vaiheet mahdollisimman selkeästi ja kattavasti, kiinnittäen erityistä huomiota tekemieni tulkintojen avoimeen sanoittamiseen.

Täydellinen objektiivisuus tutkimuksissa on kuitenkin käytännössä erittäin vaikea saavuttaa. Tämä johtuu jo pelkästään siitä tosiasiasta, että tutkimuksen ratkaisut, kuten tutkimusaihe ja tutkimusasetelma, ovat tutkijan itsensä tekemiä subjektiivisia valintoja. (Puusa & Julkunen 2018, 189.) Tieteellisessä tutkimuksessa objektiivisuuden vaatimusta pidetään tietenkin erittäin tärkeänä, mutta koska olemme kaikki kuitenkin vain inhimillisiä ihmisiä, käytännön tasolla täydellinen objektiivisuus ei ole mahdollista.

On totta, että minä en olisi valinnut tutkimusaiheekseni sosiaalityön ja politiikan suhdetta, mikäli en olisi aiheesta kiinnostunut. Henkilökohtainen kiinnostukseni kyseistä aihetta kohtaan asettaa minut myös tietynlaiseen ennako-oletukseen aiheesta. Tutkijat ovat ihmisiä, ja ihmiset sattuvat olemaan luonnostaan subjektiivisia olentoja, joten subjektiiviset ajatukset, näkemykset, tunteet ja asenteet tutkittavia aiheita kohtaan ovat tutkijoilta inhimillisiä ja sallittuja. Objektiivisuuden kannalta tärkeämpää onkin tutkijan kyky pitää itsensä ja oma subjektiivisuutensa erossa tutkimuksesta, jotta tutkijan subjektiivisuus ei muokkaa tutkimustuloksia (Puusa & Julkunen 2020, 189).

Kuten mainittu, tutkimuksen kyselyyn vastaaminen oli täysin anonymiä, enkä itsekään missään vaiheessa pystynyt näkemään vastaajien nimiä tai muita tietoja. Anonymiteettiä vahvistaa se, että kyselylomake julkaistiin Facebookissa Sosiaalityön uraverkosto -ryhmässä, jonka jäsenenä on sosiaalityöntekijöitä ja sosiaalityön opiskelijoita ympäri Suomen.

Anonymiteetin asetelma on siis hyvin eritasoinen verrattuna esimerkiksi haastattelututkimuksiin taikka sellaisiin kyselyihin, jotka jaettaisiin vain tietyille rajatulle osalle sosiaalityöntekijöistä ja sosiaalityön opiskelijoista. Oman tutkimukseni kohdalla on siis mahdotonta edes yrittää päätellä vastaajien henkilöllisyyttä heidän vastauksistaan.

Kyselyn julkaisemisen yhteydessä oli mukana saatekirje ja tietosuojailmoitus. Läpinäkyvyys ja rehellisyys ovat toki aina tärkeitä arvoja kaikessa tieteellisessä tutkimuksessa, mutta erityisen paljon sellaisissa tutkimuksissa, joiden aihe on jollakin tavalla arkaluontoinen tai epämiellyttävä. Pyrin kertomaan tutkimuksen tarkoituksesta, tietosuojasta ja luottamuksellisuudesta mahdollisimman kattavalla ja tarkalla tavalla välttääkseni epäselvyyksiä tai pelon herättämistä vastaajissa aiheen arkaluontoisuudesta ja henkilökohtaisuudesta johtuen.

Kerroin tutkimukseen osallistumisen olevan täysin vapaaehtoista, vastausten olevan täysin anonymiä ja tutkimusaineiston olevan käytettävissä yksinomaan minulla ja ainoastaan tätä tutkimusta varten. Kerroin, että mitään henkilötietoja ei tutkimuksessa kerätä tai tallenneta ja tutkimusaineisto kokonaisuudessaan hävitetään tutkimuksen valmistuttua. Saatekirjeessä pyysin myös vastaajia huomioimaan, etteivät he sisällyttäisi vastauksiinsa mitään tunnistetietoja, ja mikäli tunnistetietoja vastauksista löytyisi, niitä ei sellaisina sisällytettäisi tutkimuksen mihinkään vaiheeseen. Saatesanat sisälsivät myös yhteystietoni siltä varalta, että joku haluaisi esittää kysymyksiä tai kommentteja tutkimuksestani tai kyselystä. Yhtään yhteydenottoja ei kuitenkaan tämän tutkimuksen kirjoittamisen ajankohtaan mennessä ole tullut.

Tuloksia käsitellessäni ja analysoidessani pyrin edelleen pitämään tutkimuseettiset periaatteet mielessä aivan yhtä hyvin, kuin tutkimuksen suunnitteluvaiheessa ja aineistoa kerätessä. Tulokset on raportoitu rehellisyyden periaatetta noudattaen tietoja pimittämättä tai vääristelemättä. Pyrin huomioimaan erityisesti sen, että kaikki valtavirran näkemyksistä eriävät mielipiteet tulevat yhtä lailla ja tasa-arvoisesti esitetyksi, ja että oma raportointityylini pysyy neutraalina, objektiivisena ja tasavertaisena. Tulosten pohjalta tekemäni tulkinnat on pyritty perustelemaan ja raportoimaan avoimesti, jotta ne eivät jäisi

kenellekään lukijalle epäselväksi, ja jotta niistä ei voisi saada sellaista kuvaa, että niitä olisi jäsennelty ja tulkittu jonkinlaisesta tutkijan omasta asenteellisuudesta ja subjektiivisuudesta käsin.

4 Tulokset

Tässä osiossa esittelen tutkimuksen tulokset. Olen jakanut tulososion siten, että käyn ensin läpi päätutkimuskysymykseeni, eli sosiaalityön ja politiikan yhteyteen, liittyviä näkemyksiä ja ajatuksia. Esiin nousseet eri näkökulmat on jaoteltu omiksi alakappaleikseen. Tämän jälkeen esittelen sosiaalityöntekijöiden ja sosiaalityön pääaineopiskelijoiden kannattamat poliittiset puolueet, näkemykset eri poliittisia puolueita kohtaan sosiaalityön kontekstissa sekä mielenkiinnon politiikkaa kohtaan.

4.1 Sosiaalityön ja politiikan yhteys

Sosiaalityö on aina poliittista.

Näin luonnehti eräs vastaaja kysymykseen siitä, liittyvätkö sosiaalityö ja politiikka yhteen. Samanlainen näkökulma sosiaalityön ja politiikan erottamattomasta yhteydestä toistui monissa vastauksissa. Lähes kaikki vastaajat olivatkin sitä mieltä, että politiikka ja sosiaalityö liittyvät ainakin jollain tasolla yhteen.

Vain kaksi vastaajaa kielsi tämän yhteyden. Toinen kieltävän vastauksen antanut oli ainoa Perussuomalaisia kannattava vastaaja. Kyseinen vastaaja antoi kuitenkin kysymykseen vain yksisanaisen vastauksen, eikä siis perustellut vastaustaan millään tavalla. Myös muihin avoimiin kysymyksiin hän vastasi lyhyesti, yhdellä tai kahdella sanalla, ja vastauksiaan perustelematta tai avaamatta. Kyseisen vastaajan mielestä ei ollut sellaisia puolueita, joiden poliittiset tavoitteet tai puolueohjelmat olisivat ristiriidassa sosiaalityön alan tai ammattietiikan kanssa. Kysymykseen siitä, pitääkö sosiaalityöntekijän olla kiinnostunut politiikasta, hän kuitenkin vastasi jyrkän kieltävän vastauksen sijaan ”jonkin verran”, ja koki oman kiinnostuksensa politiikkaa kohtaan kohtalaiseksi. Kuten sanottu, vastaaja ei kuitenkaan perustellut mitään vastauksiaan sen enempää, joten päätelmien tekeminen näiden vastausten perusteella on haastavaa.

Toinen vastaaja, joka oli sitä mieltä, että sosiaalityö ja politiikka eivät liity yhteen, identifioitui Vasemmistoliiton kannattajaksi. Vastauksena kysymykseen siitä, liittyvätkö sosiaalityö ja politiikka yhteen, kyseinen vastaaja sanoi; ”Ei oikeastaan, työtä pitää voida tehdä ilman poliittista näkökulmaa, joka vaikuttaisi työhön”. Vastaavasti hänen kantansa

siihen, pitääkö sosiaalityöntekijän olla kiinnostunut politiikasta, oli kieltävä, perustellen tätä sillä, että poliittinen kiinnostus on täysin vapaaehtoista, eikä sen tarvitse kuulua työhön millään tavalla. Mielenkiintoisesti kyseinen vastaaja kuitenkin koki oman kiinnostuksensa politiikkaa kohtaan todella vahvaksi, ja oli sitä mieltä, että oikeistolaiset puolueet, joista hän nimesi esimerkeiksi Kokoomuksen ja RKP:n, ovat arvomaailmaltaan kaukana sosiaalityön arvoista.

Näitä kahta vastaajaa lukuun ottamatta kaikki muut vastaajat kokivat politiikan liittyvän jollakin tavalla sosiaalityöhön. Tutkimuksessa esitettyyn alakysymykseen siitä, onko sosiaalityöntekijöiden ja sosiaalityön pääaineopiskelijoiden vastauksissa eroavaisuuksia suhteessa heidän kannattamaansa poliittiseen puolueeseen, saadut vastaukset eivät antaneet viitteitä, että näin olisi. Tämä voi johtua tutkimuksen melko suppeasta vastaajamäärästä sekä myös siitä, että vastaajien kannattamissa eri poliittisissa puolueissa oli melko vähän hajontaa.

Osa vastaajista ilmaisi sosiaalityön ja politiikan yhteyttä hyvin vahvasti, ja osa luonnehti tätä yhteyttä jopa erottamattomana, välttämättömänä ja kyseenalaistamattomana. Aihe herätti siis hyvin vahvoja mielipiteitä ja ajatuksia monissa vastaajissa. Osa vastaajista kuitenkin suhtautui aiheeseen huomattavasti neutraalimmin. Kysymystä lähestyttiin monista eri näkökulmista ja perusteluina sosiaalityön ja politiikan yhteydelle annettiin monenlaisia selityksiä.

4.1.1 Poliitiikan vaikutukset sosiaalityön käytännössä

Eniten esiin tuotu näkökulma perustelemaan sitä, miksi sosiaalityö ja politiikka nähtiin yhteenkuuluviksi, koski politiikan vaikutuksia sosiaalityön käytännön työlle ja mahdollisuuksille. Poliitiikan koettiin vahvasti ja laaja-alaisesti määrittelevän sosiaalityön raamit sekä aseman yhteiskunnassa. Sosiaalityötä ohjaa hyvin pitkälti erilaiset lait ja asetukset, jotka ovat suoranaisesti poliittisen toiminnan tuloksia. Poliittiset päätökset muiltakin osin nähtiin suoraan sosiaalityön käytäntöön vahvasti vaikuttavina tekijöinä. Tätä avattiin esimerkiksi siten, että hallituksessa kulloinkin olevien poliittisten puolueiden tavoitteet ja arvomaailmat vaikuttavat sosiaalityön jokapäiväiseen työhön, linjauksiin, palveluihin ja käytössä oleviin resursseihin. Resursseihin liittyen nostettiin esiin myös se tosiasia, että politiikka määrittelee hyvinvointialueiden rahoitusta, ja rahoitusta vähentämällä

vähennetään sosiaalityön työkaluja. Sosiaalityön yhteys politiikkaan nähtiin siis vahvasti riippuvaisena:

Se, mitä voimme tai emme voi sosiaalityön arjessa tehdä, riippuu poliittisista päätöksistä. Se, mitä tilanteita meille tulee ratkottavaksi, riippuu poliittisista päätöksistä.

4.1.2 Politiikan vaikutukset sosiaalityöntekijöille

Koska politiikka vaikuttaa hyvin vahvasti ja monin tavoin sosiaalityön resursseihin, mahdollisuuksiin ja koko käytännön työhön, sen nähtiin toisesta näkökulmasta vaikuttavan paljon myös itse sosiaalityöntekijöihin. Sellaiset poliittiset päätökset ja linjaukset, jotka heikentävät sosiaalityöntekijöiden vaikutusmahdollisuuksia ja lisäävät tuloksellisuuden ja säästötoimien vaatimuksia usein laadukkaan asiakastyön kustannuksella, väistämättä vaikeuttavat sosiaalityöntekijöiden omaa työtä. Yhden vastaajan näkemyksen mukaan politiikka liittyi olennaisesti työhyvinvointiin luodessaan sosiaalityöntekijöistä sekä sosiaalityön asiakkaista joko arvostavaa tai väheksyvää kuvaa. Poliittiset päätökset heijastavat yhteiskunnassa vallitsevaa arvomaailmaa, ja esimerkiksi juurikin sosiaalityön asema ja arvostus on poliittisesta kontekstista riippuvainen. Sosiaalialaan kohdistuvien leikkausten nähtiin heijastavan arvostuksen puutetta sosiaalityötä ja sosiaalityöntekijöitä kohtaan.

4.1.3 Politiikan vaikutukset sosiaalityön asiakaskunnalle

Olennaisena näkökulmana sosiaalityön ja politiikan suhteessa nostettiin kolmantena teemana esiin politiikan vaikutukset sosiaalityön asiakaskuntaan. Sen lisäksi, että politiikan nähtiin vaikuttavan sosiaalityöntekijöiden asiakastyöhön esimerkiksi sosiaalityön työkaluja ja mahdollisuuksia vähentämällä, politiikan nähtiin vaikuttavan suoraan myös sosiaalityön asiakkaisiin ja heidän arkeensa, hyvinvointiinsa ja oikeuksiinsa. Kaikki yhteiskunnalliset päätökset vaikuttavat asiakkaiden elämään ja haasteisiin. Poliitiikalla vaikutetaan ihmisiin, ja koska sosiaalityö työskentelee hyvin lähellä ihmisiä, ei sosiaalityö voisi siten olla epäpoliittista.

Esimerkiksi nykyisen hallituksen toimien, kuten sosiaaliturvaan kohdistettujen leikkausten, nähtiin lisäävän huono-osaisuutta ja täten asiakkuuksien määrää. Palvelujen vähentyminen ja

heikentyminen toimivat vastaavasti myös asiakkaiden hyvinvointia vähentämällä ja heikentämällä. Tällä hetkellä vallitsevaan poliittiseen ilmapiiriin ja kontekstiin viitaten kyselyn vastauksissa nostettiin monessa kohtaa esiin myös pohdintaa ja huolta siitä, millä tavoin yhteiskunnassamme ihmiset suhtautuvat heikommassa asemassa oleviin ihmisiin ja heidän auttamiseensa. Eräs vastaaja toi ilmi näkemystään eriarvoistavan politiikan ristiriitaisuudesta seuraavasti:

Yhteiskunta itse tuottaa ihmisille ongelmia (...) samalla kun se palkkaa sosiaalityöntekijöitä auttamaan ihmisiä.

4.1.4 Sosiaalityön arvot ja eettiset periaatteet

Neljäntenä näkökulmana sosiaalityön ja politiikan suhteeseen tuotiin esiin sosiaalityön tavoitteet, arvot ja eettiset periaatteet. Sosiaalityön todettiin monissa vastauksissa olevan eettisiltä lähtökohdiltaan sekä arvoiltaan hyvin pitkälti poliittinen ammatti, niin nykypäivän sosiaalihuollossa kuin aiemmin historiankin kontekstissa. Sosiaalityön sellaisiksi eri arvoiksi, jotka tekevät sosiaalityöstä erottamattomasti poliittista, nimettiin esimerkiksi hyvinvoinnin, tasa-arvon ja sosiaalisen oikeudenmukaisuuden edistäminen, rakenteellisiin ongelmiin vaikuttaminen sekä fasismin ja kaikenlaisen eriarvoisuutta lisäävän politiikan vastustaminen.

Vastauksissa tuli esiin näkemys siitä, että sosiaalityöntekijöillä tulee olla kykyä ja halua tiedostaa erilaisten sosiaalisten ongelmien rakenteellisia syitä. Koska sosiaalityö on yhteiskuntatieteiden tai valtiotieteiden maisterintutkinto, sosiaalityöntekijät ovat väistämättä koulutettuja havaitsemaan niin globaalia kuin paikallistakin eriarvoisuutta ja huono-osaisuutta tuottavaa politiikkaa. Sosiaalityön eettisiä periaatteita ja arvoja pidettiin vastauksissa yleisesti ottaen hyvin suuressa arvossa ja vahvassa asemassa, kuten seuraavista kommentaareista käy ilmi:

Sosiaalityön etiikka ja arvot antavat suuntaa siihen, millaista politiikkaa sosiaalityöntekijä voi tai (hänen) kannattaa edistää omalla toiminnallaan.

(...) En koe, että sosiaalityö voisi olla objektiivista, itsessään muuttumatonta tietoa tai toimintaa, vaan heijastelee aina jossain määrin yhteiskunnan ihanteita, arvoja ja normeja, vaikka sen tehtävä onkin myös haastaa niitä.

4.1.5 Sosiaalityöntekijöiden velvollisuus yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen

Osan mielestä pelkkä yhteiskunnallisten ongelmien tiedostaminen ei ollut sosiaalityöntekijöille riittävää, vaan sosiaalityöntekijöiden tulisi pyrkiä lisäksi myös vaikuttamaan näihin rakenteellisiin epäkohtiin. Viidenneksi näkökulmaksi sosiaalityön poliittisuuteen liittyen nousi siis yhteiskunnallinen vaikuttaminen. Sosiaalityöntekijät ovat eturivin paikalla todistamassa yhteiskunnan toimivia sekä toimimattomia rakenteita, ja täten asiantuntijoita siinä, miten yhteiskuntaa tulisi kehittää. Jotkut vastaajista jopa totesivat sosiaalityöllä olevan velvollisuus yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen. Koska sosiaalityöntekijöillä on tätä ammatillista ja ensikäden tietoa yhteiskunnan epäkohdista ja kehitystarpeista, sosiaalityöntekijöiden tulisi pyrkiä tuomaan niitä poliittisten päättäjien tietoisuuteen. Sosiaalityöntekijöiden tulisi toimia viestinviejänä myös asiakaskuntansa puolesta, jotta heikommissa yhteiskunnallisissa asemassa olevat ihmiset saisivat äänensä kuuluviin.

Sosiaalityön ammatin koettiin edellyttävän sosiaalityöntekijöiltä konkreettisia toimia epäoikeudenmukaisia, syrjiviä ja eriarvoisuutta ylläpitäviä yhteiskunnallisia rakenteita ja poliittisia toimenpiteitä vastaan. Yhteiskunnallisen vaikuttamisen aspektia perusteltiin esimerkiksi rakenteellisella sosiaalityöllä ja sen mahdollisuuksilla sekä myös velvollisuudella vaikuttaa poliittisiin toimijoihin ja poliittiseen päätöksentekoon.

Vastauksissa nostettiin esiin huoli siitä, että mikäli sosiaalityöntekijät eivät pyri edistämään yhteiskunnan huono-osaisten jäsenien asemaa ja pitämään asiakaskuntansa puolia, kuka muukaan niin sitten tekisi.

Yhteiskunnalliselle vaikuttamiselle koettiin tarvetta ja velvollisuutta niin yksittäisten asiakkaiden ja asiakasryhmien kuin rakenteellisen sosiaalityön ja poliittisen aktiivisuuden kautta. Sosiaalityön ja politiikan yhteys nähtiin olennaisena teoriassa, mutta käytännön tasolla sosiaalityön ja sen tuottaman tiedon nähtiin jäävän melko näkymättömäksi. Monet vastaajat totesivat, että tällä hetkellä rakenteellinen sosiaalityö ja sosiaalityöntekijöiden muu yhteiskunnallinen vaikuttaminen näyttävät valitettavan vähäisinä, ja sosiaalityön kaksoissidosta asiakastyön lisäksi myös yhteiskunnallisena vaikuttamistyönä ei pitäisi unohtaa.

4.1.6 Muita näkemyksiä

Kaikkien näkemykset sosiaalityön ja politiikan suhteesta eivät toki olleet yhtä vahvoja ja ehdottomia kuin toisten. Joidenkin vastaajien mielestä sosiaalityö ja politiikka liittyivät ”tottakai”, ”ilman muuta” ja ”aina” ”hyvin vahvasti” sekä ”erottamattomasti ja kokonaisvaltaisesti” yhteen. Sosiaalityön ja politiikan suhteen pitämistä kyseenalaistamattomana ja erottamattomana esiintyi enemmistössä vastauksia. Osa vastaajista kuitenkin oli kannassaan enemmän neutraaleja, vaikka näkivätkin sosiaalityön ja politiikan liittyvän monin tavoin yhteen.

Eräs vastaaja toi esiin näkemyksensä siitä, että puoluepolitiikka ei niinkään liity sosiaalityöhön, vaikka hänen mielestään politiikka yleisesti ottaen ja laajemmalla tasolla liittyykin. Eräs toinen vastaaja taas ei nähnyt poliittisen osallistumisen olevan niin olennaista sosiaalityöntekijöiden työssä, mutta hän näki sen sijaan ammattiliittojen vaikutustyön olevan merkityksellistä. Vaikka politiikan nähtiinkin vaikuttavan sosiaalityön käytäntöön, yksilöllisen asiakastyön kohdalla ajateltiin olevan vapautus politiikasta.

Kaikkien mielestä sosiaalityöntekijöillä ei ollut velvollisuutta poliittiseen aktiivisuuteen. Tätä epäpoliittisuuden ajatusta asiakastyössä perusteltiin myös sillä, että sosiaalityöntekijän omat ideologiat eivät vaikuttaisi hänen tekemiinsä päätöksiin. Osa vastaajista näki sosiaalityöntekijöiden jokapäiväisen asiakastyön irrallisena laajemmasta yhteiskunnallisesta vaikuttamistyöstä, eikä näiden kahden näkökulman koettu sulkevan toisiaan pois. Vaatimukset poliittisesta kiinnostuksesta ja yhteiskunnallisesta vaikuttamisesta koettiin osin myös epämiellyttävänä ja väsyttävänä jo valmiiksi liian haastavan, monimutkaisen ja kuormittavan työnkuvan ohella. Sosiaalityön nähtiin olevan loppujen lopuksi vain ammatti, kuten seuraava vastaus demonstroi:

Vuosien saatossa olen tullut avarakatseisemmaksi, ja työminä ja henkilökohtainen minä saattavat ajoittain ajatella asioista keskenäänkin eri tavoin. Minä on muutakin kuin sosiaalityöntekijä.

Edellisen sitaatin kaltaisesti joissakin vastauksissa näkyi myös tietynlainen armollisuus sosiaalityöntekijöitä kohtaan siinä edelläkin esitellyssä mielessä, että heiltä vaaditaan jo jokapäiväisessä asiakastyössään liikaa ja mahdottomuuksia, ja vaatimus poliittisesta aktiivisuudesta voi olla liian kova kaiken muun rinnalla. Sosiaalityöntekijätkin ovat vain

ihmisiä, joilla on työnsä lisäksi oma elämänsä, ja joiden aika ja jaksaminen ovat inhimillisen rajallisia. Sosiaalityöntekijöilläkin tulisi olla oikeus siihen, että heidän työnsä on vain heidän työtään, ei osa heidän inhimillistä minuuttaan.

Poliittinen toiminta koettiin myös mahdollisesti vaikeana sosiaalityön alan luonteen vuoksi, sillä monet sosiaalityöntekijät haluavat pysyä sosiaalisessa mediassa hillittyinä tai näkymättöminä välttääkseen asiakkaidensa yhteydenottoja, epäasiallista käytöstä tai jopa maalittamista tai uhkailua omilta asiakkailtaan. Sosiaalityöntekijän rooli viranomaisena koettiin myös haasteellisena aspektina poliittisen osallistumisen kannalta, sillä sosiaalityöntekijän täytyy samalla pyrkiä toimimaan tässä toimimattomassa systeemissä ja noudattaa sen raameja.

4.2 Poliittisuus ja poliittiset puolueet

Tässä kappaleessa esittelen ensin sosiaalityöntekijöiden ja sosiaalityön opiskelijoiden kannattamat poliittiset puolueet. Tämän jälkeen käsittelyyn otetaan vastaajien näkemykset siitä, ovatko jotkin tietyt poliittiset puolueet arvoiltaan, tavoitteiltaan tai puolueohjelmiltaan jollakin tavoin sosiaalityön kanssa ristiriitaisia. Tästä jatketaan tarkastelemalla sosiaalityöntekijöiden henkilökohtaista mielenkiintoa politiikkaa kohtaan. Kappaleen viimeisessä osassa käyn vielä läpi muut kyselyssä kysytyt muuttujat suhteessa tutkimuksen tuloksiin.

4.2.1 Kannatetut poliittiset puolueet

Taulukko 3 esittää sosiaalityöntekijöiden ja sosiaalityön opiskelijoiden jakautumisen eri poliittisten puolueiden kannatuksessa.

Taulukko 3. Sosiaalityöntekijöiden ja sosiaalityön opiskelijoiden kannattamat poliittiset puolueet.

Kannatettu puolue	Useampi kannatettu puolue omana kategorianaan		Useampi kannatettu puolue sisällytetty puoluekategorioihin	
	n	%	n	%
Vasemmistoliitto	12	31,6	21	36,2
Vihreät	2	5,3	14	24,1
Sosiaalidemokraatit	2	5,3	11	19
Keskusta	1	2,6	2	3,5
Perussuomalaiset	1	2,6	1	1,7
Liberaalipuolue			1	1,7
Useampi kuin yksi puolue	12	31,6		
Ei nimettyä / kannatettua puoluetta	8	21	8	13,8
Yhteensä	38	100	58	100

Poliittisista puolueista suurimman kannatuksen vastauksissa sai Vasemmistoliitto. Vasemmistoliitto oli kannatettuna puolueena yhteensä 21 vastauksessa, joista 12 vastauksessa Vasemmistoliitto oli nimetty ainoaksi kannatetuksi puolueeksi, kuudessa vastauksessa kannatetuksi puolueeksi yhdessä Vihreiden ja SDP:n kanssa, ja kolmessa vastauksessa yhdessä Vihreiden kanssa. Vasemmistoliitto nimettiin siis kannatettavaksi puolueeksi 31,6 prosentissa vastauksista, kun mukaan laskettiin pelkästään yhden puolueen nimenneet vastaukset ja useamman puolueen nimenneet vastaukset olivat omana kategorianaan, ja 36,2 prosentissa vastauksista, kun useamman kuin yhden puolueen vastanneet sisällytettiin puoluekannatuksiin. Vasemmistoliiton kuvattiin ajavan parhaiten ja vahvimmin sosiaalityön näkökulmasta tärkeitä arvoja:

Kannatan vasemmistoliittoa, koska sen arvot pystyn sosiaalityöntekijänä allekirjoittamaan.

Radikalisoiduin Perussuomalaisten päästyä valtaan yhdessä Kokoomuksen kanssa. Aikaisemmin olin maltillisemmin Demariäänestäjä. Nyt Demareiden linja ei useissa asioissa riitä.

Vasemmistoliiton jälkeen suosituin puolue vastauksissa oli Vihreät. Vihreät sai kannatusta yhteensä 14 vastauksessa, joista kuitenkin vain kahdessa Vihreät oli nimetty ainoaksi vastaajan kannattamaksi puolueeksi. Kuudessa vastauksessa nimettiin Vihreät, Vasemmistoliitto ja SDP kolmikkona. Vihreät mainittiin yhdessä Vasemmistoliiton kanssa kolmessa vastauksessa. Yksi vastaaja nimesi Vihreät ja SDP:n kannattamiseksi puolueiksi, yksi Vihreät ja SDP:n sekä Liberaalipuolueen, ja yksi Vihreät, SDP:n ja Keskustan. Vihreiden kannatus ainoana puolueena oli siis vain 5,3 prosenttia, mutta nousi 24,1 prosenttiin, kun useamman kuin yhden puolueen vastanneet otettiin kannatuksessa huomioon.

Sosiaalidemokraatteja kannatti yhteensä 11 vastaajaa, joista vain kaksi nimesi SDP:n ainoana kannattamanaan puolueena. SDP mainittiin yhdessä Vasemmistoliiton ja Vihreiden kanssa kuudessa vastauksessa. Yksi vastaaja nimesi SDP:n yhdessä Vihreiden kanssa, yksi vastaaja nimesi SDP:n Vihreiden ja Liberaalipuolueen kanssa, ja yksi nimesi SDP:n yhdessä Vihreiden ja Keskustan kanssa. SDP:tä ainoana puolueena kannatti 5,3 prosenttia vastaajista, ja 19 prosenttia vastaajista silloin, kun useamman puolueen vastanneiden vastaukset huomioitiin tässä myös.

Yksi vastaaja nimesi Keskustapuolueen ainoana kannattamanaan puolueena. Lisäksi yksi vastaaja nimesi Keskustapuolueen kannattamukseen puolueeksi yhdessä Vihreiden ja SDP:n kanssa. Keskustan kannatus ainoana puolueena oli siis 2,6 prosenttia, ja 3,5 prosenttia useamman puolueen vastanneet huomioitua. Kukaan ei nimennyt Liberaalipuoluetta ainoana kannattamanaan puolueena, mutta yksi vastaaja nimesi Liberaalipuolueen yhdessä Vihreiden ja SDP:n kanssa. Tällöin Liberaalipuolueen kannatus kokonaisuudessaan oli vain 1,7 prosenttia. Yksi vastaaja nimesi kannattamukseen puolueeksi Perussuomalaiset, jolloin Perussuomalaisten kannatus ainoana puolueena oli 2,6 prosenttia. Perussuomalaisia ei kuitenkaan nimetty missään muissa vastauksissa, joten kun useamman kuin yhden puolueen vastanneiden vastaukset sisällytettiin puoluekategorioihin, Perussuomalaisten kannatus laski 1,7 prosenttiin.

Vastaajista 12 nimesi siis kannattamiinsa puolueisiin enemmän kuin yhden puolueen. Tämä oli yhtä suosittu vaihtoehto, kuin pelkän Vasemmistoliiton kannattaminen, joka myös vastattiin 12 kertaa. 31,6 prosenttia vastaajista kannatti siis useampaa kuin yhtä puoluetta.

Vastaajista kahdeksan ei kannattanut mitään puoluetta tai ei nimennyt kannattamaansa puoluetta. Tämä oli 21 prosenttia vastauksista silloin, kun useamman kuin yhden puolueen vastanneet olivat omana kategorianaan. Osuus laski 13,8 prosenttiin, kun useamman puolueen vastanneet sisällytettiin puoluekategorioihin.

Tulokset ovat siis linjassa aiemman tutkimustiedon kanssa, jonka mukaan sosiaalityöntekijät ja sosiaalityön opiskelijat ovat poliittiselta ideologialtaan enemmän jatkumon vasemmalle laidalle suuntautuneita. Tämän tutkimuksen tulokset ovat kuitenkin paljon jyrkemmin vasemmalle suuntautuvia verrattuna aiempiin kansainvälisiin tutkimuksiin. Suomessa tehdyissä tutkimuksissa sosiaalityöntekijät ovat kuitenkin aiemminkin olleet hyvin vahvasti vasemmalle kallistuvia. Esimerkiksi Kallion, Lahtisen ja Wassin (2021) tutkimuksessa kaksi kolmasosaa sosiaalityöntekijöistä kannatti joko Vasemmistoliittoa tai vihreitä.

Perussuomalaisten kannatus oli tutkimuksessa hyvin vähäinen, sillä Perussuomalaisia kertoi kannattavansa vain yksi vastaajista, mikä oli 2,6 prosenttia vastauksista tai 1,7 prosenttia kaikista nimetyistä puolueista. Tulos vastaa Kallion, Lahtisen ja Wassin (2021) löydöksiä Perussuomalaisten kahden prosentin kannatuksesta sosiaalityöntekijöiden keskuudessa.

4.2.2 Sosiaalityölle ristiriitaiset poliittiset puolueet

Yksi tutkimuksen kyselyn kysymyksistä oli, ”Ovatko joidenkin puolueiden poliittiset tavoitteet tai puolueohjelmat mielestäsi ristiriidassa sosiaalityön alan tai ammattietiikan kanssa? Jos kyllä, nimeä nämä puolueet. Perustele vastauksesi.” Aiemmissä tutkimuksissa on noussut esiin sosiaalityöntekijöiden kallistuminen poliittiselta ideologialtaan vasemmalle sekä sosiaalityön arvojen ja eettisten periaatteiden yhteensopivuus paremmin vasemmistolaisten kuin oikeistolaisten arvojen kanssa. Toisaalta myös sosiaalityön ”vasemmistolaisuutta” on kyseenalaistettu ja sosiaalityön roolia poliittisena toimijana kritisoitu.

Lisäksi on huomioitava, että suurin osa tutkimuksista sijoittuu muihin maihin, joiden sosiaalityön ja politiikan kontekstit eivät välttämättä ole helposti verrattavissa Suomen sosiaalityöhön ja politiikkaan. Esimerkiksi Suomen ja Yhdysvaltojen poliittisiä konteksteja

verratessa Yhdysvallat ovat huomattavasti oikeistolaisempi ja konservatiivisempi valtio kuin Suomi. Siksi koinkin mielenkiintoisena selvittää, ovatko sosiaalityöntekijät ja sosiaalityön opiskelijat Suomessa paljon enemmän vasemmalle kallistuneita. Tätä kysymystä selvennettiin aiemmissa kappaleissa.

Olettaen siis, että suurin osa sosiaalityöntekijöistä ja sosiaalityön opiskelijoista kannattavat politiikan vasemmalla puoliskolla olevia poliittisia puolueita, on mielenkiintoista selvittää myös sitä, kuinka jyrkästi sosiaalityöntekijät tai sosiaalityön opiskelijat vastustavat oikeistolaisia ja konservatiivisia arvoja. Yhdysvalloissa poliittinen ilmapiiri on hyvin kahtiajakautunutta, mutta Yhdysvalloissa ei ole vahvaa poliittista vasemmistoa, ja Yhdysvaltojen demokraatitkin ovat esimerkiksi Suomen SDP:tä enemmän oikealla. Viime vuosina poliittinen polarisoituminen niin ulkomailla kuin Suomessakin on jyrkistynyt radikaalisti. Suomen nykyinen hallitus on myös viime vuosina jakanut vahvasti kansalaisten mielipiteitä.

Kysymys, ”Ovatko joidenkin puolueiden poliittiset tavoitteet tai puolueohjelmat mielestäsi ristiriidassa sosiaalityön alan tai ammattietiikan kanssa?” pyrkii siis vastaamaan pohdintaan siitä, että mikäli sosiaalityöntekijät ja sosiaalityön opiskelijat ovat poliittisesti enemmän vasemmalla, kokevatko he myös oikeistoon sijoittuvien puolueiden olevan yhteensopimattomia sosiaalityön arvojen ja tavoitteiden kanssa, ottaen huomioon etenkin politiikan kasvavan polarisoitumisen. Kysymystä ei kuitenkaan ole muotoiltu siten, että vain vasemmistopuolueita äänestävät saisivat kertoa oman näkemyksensä oikeistopuolueiden ja sosiaalityön yhteensopivuudesta. Kysymys sallii kaikenlaisten poliittisten näkemysten esiin tuonnin. Mielenkiintoista onkin se, kokevatko muita kuin vasemmalle sijoittuvia puolueita kannattavat vastaajat, että heidän omat kannattamansa puolueet olisivat jollakin tavoin sosiaalityön kanssa ristiriidassa, tai kokevatko he vastaavasti vasemmistopuolueiden arvojen olevan yhteensopimattomia sosiaalityön arvojen kanssa. Tärkeää on selvittää myös missä määrin sosiaalityöntekijät ja sosiaalityön opiskelijat puoluevalinnoistaan riippumatta kannattavat sosiaalityön ja sosiaalityöntekijöiden depolitisaatiota.

Tutkimukseen osallistuneista 38 sosiaalityöntekijästä tai sosiaalityön opiskelijasta seitsemän vastaajaa antoi sellaisen vastauksen, josta oli jollakin tavalla tulkittavissa näkökulma, että minkään puolueiden poliittiset tavoitteet tai puolueohjelmat eivät ole ristiriidassa sosiaalityön alan tai ammattietiikan kanssa. Nämä vastaukset eivät kuitenkaan olleet aivan yksioikoisia.

Vain yksi vastaaja antoi kysymykseen vahvasti ja selvästi kieltävän vastauksen. Tämä vastaaja oli ainoa Perussuomalaisia kannattava vastaaja, mutta hän ei perustellut vastaustaan enempää. Yksi vastaajista kieltäytyi ottamasta kysymykseen kantaa todeten olevansa puoluepoliittisesti sitoutumaton. Kysymykseen omasta kannattamastaan puolueesta hän vastasi, että sosiaalityöntekijä ei voi sitoutua yhden puolueen ohjelmaan. Vastaus oli ainoa selvästi sosiaalityöntekijöiden depoliittisuutta kannattava mielipide.

Vastaajista kaksi ei ottanut kysymykseen kantaa kokiessaan omat tietonsa eri puolueiden tavoitteista ja puolueohjelmista riittämättömiksi. Kumpikaan näistä vastaajista ei myöskään kannattanut mitään tiettyä puoluetta, mutta toinen mainitsi eronneensa Kokoomuksesta. Tämä vastaaja totesi, että hän ei tiedä puolueiden tavoitteita niin tarkasti. Toinen näistä vastaajista koki, että voidakseen antaa kysymykseen vastauksen hänen pitäisi käydä eri puolueiden puolueohjelmat läpi, sillä muuten vastaus perustuisi mututuntumaan ja median esiin nostamiin asioihin. Vastaaja myös pohti, että kysymyksestä voi tulla vaikutelma kahtiajaon ja kärjistävyyden hakemisesta, mikä hänen mielestään aiheuttaa yhteiskunnassa laajempaa huolta. Näiden kahden vastaajan lisäksi vielä yksi vastaaja jätti ottamatta kantaa kysymykseen tiedon puutteen vuoksi, mutta hän otti aiheeseen hiukan erilaisen näkökulman todetessaan, että vasta puolueiden todellisuudessa tekemät päätökset näyttävät puolueiden yhteensopivuuden sosiaalityön kanssa. Kyseinen vastaaja oli nimennyt kannattavansa Vasemmistoliittoa, Vihreitä ja SDP:tä.

Kaksi vastaajaa jätti ottamatta kysymykseen kantaa siitä näkökulmasta, että he kokivat kaikkien puolueiden pyrkivän parantamaan yhteiskuntaa ja ihmisten hyvinvointia. Toinen näistä vastaajista ei kannattanut mitään puoluetta, ja totesi kaikkien suomalaisten puolueiden tavoittelevan suomalaisten hyvinvoinnin lisääntymistä. Hän kuitenkin mainitsi myös mahdolliseksi, että eniten ristiriitaa sosiaalityön kanssa voisi olla vahvasti oikealle sijoittuvilla puolueilla. Toinen näistä vastaajista kannatti SDP:tä ja näki, että kaikilta puolueilta löytyy ristiriitoja antifasismien periaatteiden kanssa.

Vaikka edellä esitellyissä kahdessa vastauksessa ei nimettykään mitään tiettyjä puolueita sosiaalityön arvojen vastaisiksi, vastaukset näyttävät kuitenkin, että sosiaalityön arvomaailma nähdään silti ihmisten hyvinvointia ja yhteiskunnan toimivuutta edistäväksi, fasismia vastustavaksi ja tasa-arvoa kannattavaksi. Edellä mainittujen seitsemän mitään puoluetta nimeämättömän vastauksen lisäksi kolmessa muussa vastauksessa ei mainittu

mitään puolueita nimeltä, mutta vastauksen sisältö antoi kuitenkin selvästi olettaa vastaajan näkevän oikeistolaiset tai konservatiiviset arvot sosiaalityön vastaisiksi.

Monet vastaajista mielsivät oikeistolaiset ja konservatiiviset arvot ja puolueet sosiaalityön kanssa yhteensopimattomiksi. Oikeistolaisuus käsitteenä nimettiin sosiaalityön kanssa ristiriitaisena seitsemässä vastauksessa ja konservatiivisuus kolmessa vastauksessa. Näitä termejä vastauksissaan käyttäneistä kaksi kannatti Vasemmistoliittoa, yksi SDP:tä, yksi Vihreitä ja SDP:tä ja kolme ei kannattanut mitään puoluetta. Lisäksi yksi Vasemmistoliittoa ja Vihreitä kannattava vastaaja ei nimennyt tiettyjä sosiaalityölle ristiriitaisia puolueita, mutta mainitsi yleisellä tasolla, että sellaiset puolueet, jotka eivät pyri sosiaalista hyvinvointia ja yhdenvertaisuutta edistävään antirasistiseen työskentelyyn eivät sovi sosiaalityöntekijälle.

Suurimmassa osassa vastauksista tuotiin esiin oikeistolaisten ja konservatiivisten arvojen ja tavoitteiden olevan ristiriidassa sosiaalityön arvojen ja tavoitteiden kanssa.

Kokonaisuudessaan vastauksista vain viisi olivat sellaisia, joissa ei millään tavalla viitattu tämänkaltaisten arvojen olevan ristiriidassa sosiaalityön kanssa. Reilusti yli puolet vastaajista, yhteensä 28 vastaajaa, myös nimesivät tiettyjä poliittisia puolueita, joiden poliittiset tavoitteet tai puolueohjelmat olivat heidän näkemyksensä mukaan ristiriidassa sosiaalityön alan ja ammattietiikan kanssa.

Puolueet, joiden poliittiset tavoitteet ja puolueohjelmat olivat sosiaalityöntekijöiden ja sosiaalityön opiskelijoiden mielestä selvästi eniten ristiriidassa sosiaalityön alan ja ammattietiikan kanssa, olivat Kokoomus ja Perussuomalaiset. Kummatkin Kokoomus ja Perussuomalaiset nimettiin sosiaalityön kanssa ristiriitaisiksi poliittisiksi puolueiksi 26 vastauksessa. Lisäksi yksi vastaaja nimesi Kokoomuksen ilman Perussuomalaisia, kun taas yksi toinen vastaaja nimesi Perussuomalaiset, mutta ei Kokoomusta. Yhteensä siis 27 vastaajaa nimesi sosiaalityön kanssa ristiriitaiseksi puolueeksi Kokoomuksen, ja samoin 27 vastaajaa nimesi vastauksessaan Perussuomalaiset. Tuloksissa ei ollut yhtään sellaista vastausta, jossa jokin puolue oltiin nimeltä mainittu sosiaalityön kanssa yhteensopimattomaksi, mutta nimetty puolue ei olisi ollut joko Perussuomalaiset tai Kokoomus.

En voi ymmärtää näitä puolueita kannattavia sosiaalialan ammattilaisia.

Radikaalisti ajatellen kaikki puolueet, jotka kannattavat kapitalismia ja uusliberalismia, ovat jossain määrin ristiriidassa sosiaalityön kanssa.

Orpon oikeistohallitus tullaan muistamaan ennennäkemättömästi hyvinvointivaltion ja kansalaisten yhdenvertaisuuden murskaamisesta.

Kummatkin Kokoomuksen ja Perussuomalaiset sosiaalityön kanssa ristiriitaisiksi puolueiksi nimenneistä vastaajista 11 kannatti Vasemmistoliittoa, yksi Vihreitä, yksi SDP:tä, yksi Keskustaa, viisi kannatti Vasemmistoliittoa, Vihreitä ja SDP:tä yhdessä, kaksi Vasemmistoliittoa ja Vihreitä parina, yksi Vihreitä ja SDP:tä parina, yksi Vihreitä, SDP:tä ja Keskustaa yhdessä, yksi Vihreitä, SDP:tä ja Liberaalipuoluetta yhdessä ja kaksi ei kannattanut mitään puoluetta. Vastaaja, joka mainitsi vastauksessaan Kokoomuksen, mutta ei Perussuomalaisia, kannatti Vasemmistoliittoa. Vastaaja, joka nimesi Perussuomalaiset, mutta ei Kokoomusta, kannatti Vihreitä.

Näistäkään vastauksista ei kuitenkaan ollut tulkittavissa, että vastaajat olisivat tarkoituksellisesti ja selvästi olleet sitä mieltä, että Kokoomus tai Perussuomalaiset eivät olisi sosiaalityön kanssa ristiriitaisia puolueita. Vihreitä kannattava henkilö, joka ei nimennyt Kokoomusta vastauksessaan, toi esiin seuraavansa politiikkaa melko vähän, eikä siksi kokenut osaavansa perustella puoluekohtaisesti vastaustaan muiden kuin Perussuomalaisten kohdalla. Vasemmistoliittoa kannattava vastaaja, joka ei maininnut Perussuomalaisia vastauksessaan, mainitsi kuitenkin yleisesti oikeistopuolueet sosiaalityön arvomaailmalle sopimattomina puolueina, ja antoi näistä oikeistopuolueista esimerkkinä Kokoomuksen. Epäselväksi siis jää, mieltääkö kyseinen vastaaja myös Perussuomalaiset oikeistopuolueen kattotermin alle kuuluvaksi.

Kokoomuksen ja Perussuomalaisten jälkeen Kristillisdemokraatit nähtiin eniten sosiaalityön arvoihin ja tavoitteisiin sopimattomana poliittisena puolueena. Kristillisdemokraatit oli mainittu nimeltä yhteensä yhdeksässä vastauksessa. Tämän puolueen nimeäjistä viisi kannatti Vasemmistoliittoa, yksi Vihreitä, yksi kumpaakin Vasemmistoliittoa ja Vihreitä ja kaksi Vasemmistoliittoa, Vihreitä ja SDP:tä yhdessä.

RKP mainittiin sosiaalityölle ristiriitaisena yhteensä viidessä vastauksessa, joista neljässä vastaaja kannatti Vasemmistoliittoa ja yhdessä vastaaja kannatti Vasemmistoliittoa, Vihreitä sekä SDP:tä kaikkia. Liike Nyt nimettiin kaksi kertaa yhden Vasemmistoliiton sekä yhden Vasemmistoliiton ja Vihreiden kannattajan puolesta. Yksi Vasemmistoliittoa kannattava

vastaaja nimesi myös Sinimustat sosiaalityön kanssa ristiriitaisena puolueena, ja yksi Vasemmistoliiton kannattaja nimesi lisäksi Keskustapuolueen. Muita puolueita ei nimetty vastauksissa kertaakaan. Vastauksissa ei ollut tulkittavissa sellaisia asenteita, joiden mukaan vasemmalle suuntautuneita puolueita pidettäisiin jollakin tavalla sosiaalityön kanssa yhteensopimattomina puolueina.

4.2.3 Kiinnostus politiikkaa kohtaan

Kysymys vastaajan omasta mielenkiinnosta politiikkaa kohtaan jakoi mielipiteitä hiukan aiempia kysymyksiä enemmän. Yksikään vastaajista ei kuitenkaan mieltänyt omaa kiinnostustaan politiikkaa kohtaan todella vähäiseksi. Tämän lisäksi vain yksi vastaaja koki oman mielenkiintonsa politiikkaa kohtaan melko vähäiseksi. Kyseinen vastaaja ei kannattanut mitään tiettyä poliittista puoluetta. Kaikista vastaajista yhteensä kahdeksan vastaajaa valitsi kysymykseen vastausvaihtoehdon ”kohtalaisesti”. Kaikista suosituin vastausvaihtoehto oli ”melko paljon”, jonka valitsi yhteensä 19 vastaajaa. Lisäksi kymmenen vastaajaa kuvasi kiinnostustaan politiikkaa kohtaan kategoriolla ”todella paljon”. Johtopäätöksenä näiden lukujen perusteella voidaan todeta, että sosiaalityöntekijät ja sosiaalityön opiskelijat näyttävät olevan kiinnostuneita politiikasta.

Kuten mainittu, tämän aineiston pohjalta ei voida vetää johtopäätöksiä muuttujien yhteyksistä, mutta vastaajien poliittinen kiinnostus ei tämän aineiston kohdalla näyttänyt olevan yhteydessä vastaajan kannattamaan poliittiseen puolueeseen, sillä vastauksissa ei ollut havaittavissa mitään erityisiä eroavaisuuksia näiden välillä. Esimerkiksi eniten kannatetun puolueen eli Vasemmistoliiton 12 vastaajasta, neljä valitsi vaihtoehdon ”todella paljon”, kuusi valitsi vaihtoehdon ”melko paljon” ja kaksi vaihtoehdon ”kohtalaisesti”. Mielenkiintoista aineistossa oli poliittisesti sitoutumattomien vastaajien jakauma siinä, että vaikka he eivät kannattaneetkaan mitään tiettyä poliittista puoluetta, heistä viisi kuitenkin koki oman mielenkiintonsa politiikkaa kohtaan kuuluvan kategoriaan ”melko paljon”. Toisaalta kukaan niistä vastaajista, jotka eivät kannattaneet tai kertoneet kannattavansa mitään poliittista puoluetta, ei valinnut vastausvaihtoehtoa ”todella paljon”, vaan loppuista kaksi valitsi kategorian ”kohtalaisesti”, ja yksi kategorian ”melko vähän”.

Kyselyssä esitettiin myös kysymys ”pitääkö sosiaalityöntekijän olla kiinnostunut politiikasta”. Tähän kysymykseen oli avoin vastausmahdollisuus. Kaikista 38 vastaajasta seitsemän olivat vastauksissaan jollakin tavalla sitä mieltä, että sosiaalityöntekijän ei tarvitse

olla kiinnostunut politiikasta. Vastauksista 23 olivat selvästi sitä mieltä, että sosiaalityöntekijän kuuluu olla kiinnostunut politiikasta. Kahdeksan vastaajan kohdalla vastaus ei ollut selkeästi tulkittavissa puolesta tai vastaan, vaan vastausnäkökulma oli pikemminkin sellainen, että sosiaalityöntekijän pitäisi jonkin verran tai jollakin tavalla olla kiinnostunut politiikasta, mutta ei välttämättä kovin paljoa. Selvä enemmistö, yhteenlaskettuna 31, vastaajista siis olivat sitä mieltä, että sosiaalityöntekijöiden kuuluu olla edes jollakin tavalla kiinnostunut politiikasta. Lisäksi enemmistö vastaajista koki, että sosiaalityöntekijöiden täytyy olla selvästi tai vahvasti kiinnostuneita politiikasta.

Johtopäätöksien vetäminen tämän kysymyksen vastausten ja vastaajien kannattamien puolueiden välillä ei ole mahdollista pienen otannan vuoksi. Aineiston suosituinta puoluetta eli Vasemmistoliittoa ainoana puolueena kannattavista vastaajista yhdeksän oli sitä mieltä, että sosiaalityöntekijän pitää olla kiinnostunut politiikasta. Vasemmistoliiton kannattajista kaksi ajattelivat, että sosiaalityöntekijän tulisi olla jollakin tasolla kiinnostunut politiikasta, ja yksi Vasemmistoliiton kannattajista ei kokenut sosiaalityöntekijällä olevan tällaiseen velvollisuutta. Mielenkiintoisesti myös niistä vastaajista, jotka eivät kannattaneet mitään poliittista puoluetta, viisi oli kuitenkin sitä mieltä, että sosiaalityöntekijän tulee olla kiinnostunut politiikasta. Toisaalta myös kolme poliittisesti sitoutumattomista vastaajista koki, että sosiaalityöntekijän ei tarvitse olla kiinnostunut politiikasta. Niistä vastaajista, joiden mielestä sosiaalityöntekijöiden ei tarvitse olla kiinnostuneita politiikasta, kolme ei siis kannattanut mitään poliittista puoluetta, yksi kannatti Vasemmistoliittoa, yksi SDP:tä, yksi Vihreitä, SDP:tä ja Keskustaa yhdessä, ja yksi vastaaja sanoi kannattavansa vasemmalla olevia puolueita.

4.2.4 Vastaukset suhteessa muihin muuttujiin

Vastaajia oli yhteensä 38. Näistä vastaajista kahdeksan olivat sosiaalityön pääaineopiskelijoita, ja loput 30 laillistettuja sosiaalityöntekijöitä. Yhtenä pohdinnan aiheena tätä tutkimusta ja sen kyselyä suunniteltaessa oli se, onko laillistettujen sosiaalityöntekijöiden ja sosiaalityön opiskelijoiden välillä eroa heidän kannattamissaan poliittisissa puolueissa. Tämän kokoisella otannalla tällaisten johtopäätösten tekeminen ei ole mahdollista. Vastauksissa ei myöskään ollut huomattavissa mitään erityisiä eroavaisuuksia laillistettujen sosiaalityöntekijöiden ja sosiaalityön opiskelijoiden kannattamien puolueiden välillä.

Toisena mielenkiinnon kohteena oli se, vaikuttiko vastaajan pääasiallinen sosiaalityön alue hänen näkemykseensä tutkimuskysymyksestä eli siitä, liittyvätkö sosiaalityö ja politiikka toisiinsa. Edellä todetun mukaisesti myöskään tähän pohdintaan ei voida tarjota mitään tarkoituksenmukaisia vastauksia. Aineiston perusteella voidaan ainoastaan todeta, että aineistossa ei ollut havaittavissa edes suuntaa antavia eroavaisuuksia vastaajien työkokemuksen pohjalta.

5 Johtopäätökset

Tämän tutkimuksen pääasiallinen tutkimuskysymys oli:

1. Miten sosiaalityöntekijät ja sosiaalityön pääaineopiskelijat näkevät sosiaalityön ja politiikan suhteen - ovatko sosiaalityö ja politiikka toisistaan erillisiä, vai liittyvätkö ne erottamattomalla tavalla toisiinsa?

Tässä tutkimuksessa päällimmäisenä tarkoituksena ja tavoitteena oli siis selvittää, onko sosiaalityö sosiaalityöntekijöiden ja sosiaalityön pääaineopiskelijoiden näkemysten mukaan jollakin tavalla tai jollakin tasolla luonnostaan poliittista tai poliittisen ulottuvuuden omaava ala, ja onko tämä mahdollinen luontainen poliittisuus sosiaalityölle sitten niin vahvasti luontainen ominaisuus, että sosiaalityön ja politiikan käsitteitä ei voida kokonaan tai lainkaan erottaa toisistaan, vai ovatko sosiaalityö ja politiikka vaihtoehtoisesti kuitenkin toisistaan kaksi täysin erillistä aluetta, joiden välillä ei vallitse mitään väistämätöntä riippuvuussuhdetta.

Tähän tutkimukseen osallistuneista 38 sosiaalityöntekijästä ja sosiaalityön pääaineopiskelijasta vain kaksi osallistujaa kielsi sosiaalityön ja politiikan liittyvän millään erottamattomalla tavalla toisiinsa. Näitä kahta osallistujaa lukuun ottamatta kaikki muut osallistujat ajattelivat politiikan liittyvän ainakin jollakin tavalla sosiaalityön alaan. Monet vastaajat näkivät sosiaalityön ja politiikan olevan hyvin vahvalla ja läheisellä, jopa erottamattomalla, kyseenalaistamattomalla ja välttämättömällä tavalla yhteydessä toisiinsa. Tätä sosiaalityön ja politiikan välistä yhteyttä perusteltiin vastauksissa monilla eri tavoilla, joista voitiin havaita viisi vastauksissa usein toistuvaa eri näkökulmaa, jotka raportoitiin tutkimuksen tulososiossa omiksi kategorioikseen eriteltyinä kokonaisuuksina.

Vastauksissa havaitun mukaisesti sosiaalityön ja politiikan ajateltiin liittyvän erottamattomalla tavalla toisiinsa ensinnäkin siitä syystä, että sosiaalityön kaikki mahdollisuudet, resurssit, raamit, rajoitteet ja käytännöt ovat hyvin pitkälti, jopa täysin, politiikasta ja politiikan päätöksistä riippuvaisia. Tästä seuraten sosiaalityön ja politiikan yhteys tunnistettiin myös politiikan väistämättöminä vaikutuksina itse sosiaalityöntekijöihin asettaessaan raamit sosiaalityöntekijöiden työlle, päätösvalalle, ammattitaidolle,

arvostukselle sekä monelta kannalta myös hyvinvoinnille. Useissa vastauksissa nousi lisäksi esiin politiikan monenlaiset, vastauksien näkemysten mukaan enimmäkseen negatiiviset, vaikutukset sosiaalihuollon asiakaskuntaan, esimerkiksi sosiaali- ja terveydenhuoltoon kohdistuvien leikkausten muodossa.

Monet vastaajat toivat esiin sosiaalityön tavoitteiden, arvojen ja eettisten periaatteiden tarkoittavan erottamatonta yhteyttä sosiaalityön ja politiikan välillä, sillä näiden tavoitteiden, arvojen ja periaatteiden katsottiin sisältävän monia sellaisia asioita, jotka ovat väistämättä politiikassa keskeisiä aiheita, ja joihin suhtautuminen on erilaista eri poliittisten puolueiden välillä. Lisäksi sosiaalityön alan ja koulutuksen koettiin olennaisesti kannustavan yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen, tasa-arvon edistämiseen ja huono-osaisuuden vähentämiseen, jotka ovat myös sosiaalityön tärkeitä arvoja, ja sosiaalityön yhteys politiikkaan nähtiin tästä näkökulmasta katsottuna myös sosiaalityöntekijöitä velvoittavana yhteytenä.

Osa tutkimuksen osallistujista suhtautui aiheeseen neutraalimmin, esimerkiksi hyväksymällä sosiaalityön ja politiikan yhteyden olemassaolon laajemmassa kuvassa, mutta kuitenkin kieltämällä sen pienemmällä, puoluepoliittisella tasolla. Jotkut vastaajat toivat esiin näkökulmaansa siitä, että politiikka ei liity millään tavalla sosiaalityön yksilökohtaiseen asiakastyöhön, mitä suuri osa sosiaalityöstä loppujen lopuksi käytännössä on. Kaikki vastaajat eivät ajatelleet sosiaalityöntekijöillä olevan jonkinlaista sosiaalityön alan mukanaan tuomaa pakkoa tai velvollisuutta poliittisuuteen tai poliittiseen osallistumiseen, ja jotkut jopa näkivät, että sosiaalityöntekijöiden omat poliittiset ideologiat tulisi pitää erillisenä käytännön työstä.

Päällimmäisin havainto tämän tutkimuksen aineistosta on kuitenkin melko selvä ja yksiselitteinen. Kokonaisuudessaan tämän tutkimuksen tulosten pohjalta voidaan todeta suurimman osan sosiaalityöntekijöistä ja sosiaalityön pääaineopiskelijoista pitävän sosiaalityötä luonnostaan erittäin poliittisena alana tai politiikan kautta vahvasti määrittynään ja rakentuvana alana.

Vastaus tässä tutkimuksessa esitettyyn tutkimuskysymykseen siitä, ovatko sosiaalityö ja politiikka toisistaan erillisiä asioita, vai liittyvätkö ne jollakin erottamattomalla tavalla yhteen, on tämän tutkimuksen osallistujien vastauksiin perustuen täten seuraava: sosiaalityötä ja politiikkaa ei voida pitää toisistaan erillisinä asioina, vaan politiikka

vaikuttaa hyvin vahvasti ja monilla eri tavoilla sosiaalityöhön, ja lisäksi monet sosiaalityön tavoitteista, arvoista ja eettisistä periaatteista tekevät sosiaalityön väistämättä poliittiseksi alaksi ja tiettyjen poliittisten ideologioiden kanssa ristiriitaiseksi alaksi, ja siksi sosiaalityö ja politiikka liittyvät erottamattomalla tavalla yhteen.

Päätutkimuskysymyksen lisäksi sisällytin tutkimukseen myös kaksi alakysymystä helpottamaan ja tarkentamaan analyysiä. Tämä päätös lisäkysymyksiä sisällyttämisestä johtui siitä, että tähän tutkimusaiheeseen liittyy niin monenlaisia ja niin erilaisia näkökulmia, joita olisi haastavaa kaikkia huomioida vain yhden tutkimuskysymyksen avulla.

Alakysymykseni olivat:

2. Eroavatko sosiaalityöntekijöiden ja sosiaalityön pääaineopiskelijoiden näkemykset sosiaalityön ja politiikan yhteydestä suhteessa heidän kannattamiinsa poliittisiin puolueisiin?
3. Miten sosiaalityöntekijät ja sosiaalityön pääaineopiskelijat näkevät eri poliittisten puolueiden poliittisten tavoitteiden sopivan yhteen sosiaalityön kanssa?

Tässä tutkimuksessa ei saatu riittävästi näyttöä voidakseen tehdä minkäänlaisia johtopäätöksiä siitä, onko sosiaalityöntekijöiden ja sosiaalityön pääaineopiskelijoiden näkemyksissä sosiaalityön ja politiikan yhteyteen liittyen eroja riippuen heidän kannattamastaan poliittisesta puolueesta. Syy tähän on ensinnäkin tutkimuksessa käytetyn aineiston pieni koko, mutta myös se, että lähes kaikki vastaajat ajattelivat yksimielisesti sosiaalityön ja politiikan liittyvän jollakin tavalla toisiinsa.

Vain kaksi vastaajaa oli tästä yhteydestä eri mieltä. Toinen tämän yhteyden kieltävistä osallistujista kannatti Perussuomalaisia ja toinen Vasemmistoliittoa. Perussuomalaisia ja Vasemmistoliittoa voidaan pitää poliittisilta ideologioiltaan hyvin toisilleen vastakohtaisina poliittisina puolueina, joten tämänkään havainnon perusteella ei voida tehdä johtopäätöksiä sen pidemmälle. Yleisesti ottaen Vasemmistoliittoa ainoana poliittisena puolueena kannattavat vastaajat kuitenkin ilmaisivat kantansa sosiaalityön ja politiikan suhteeseen hiukan keskivertoa jyrkemmin ja vahvemmin, mutta koska tällaisia vahvoja mielipiteitä

aiheesta nousi esiin monilta muiltakin vastaajilta, ei tätä voida vielä tällä aineistolla pitää merkittävänä erona.

Tutkimuskysymykseen siitä, eroavatko sosiaalityöntekijöiden ja sosiaalityön pääaineopiskelijoiden näkemykset sosiaalityön ja politiikan yhteydestä riippuen heidän kannattamastaan poliittisesta puolueesta, ei siis voida tämän tutkimuksen tulosten pohjalta antaa tarkkaa vastausta. Aihetta tulisi tutkia suuremmalla aineistolla, jotta mahdollisia yhteyksiä näiden muuttujien välillä pystyttäisiin toteamaan. Yhteyttä näiden muuttujien välillä ei tässä tutkimuksessa siis havaittu.

Samoin eri poliittisten puolueiden mahdollinen yhteensopivuus tai pikemminkin yhteensopimattomuus sosiaalityön tavoitteiden ja arvojen kanssa herätti monissa tutkimuksen osallistujissa hyvin vahvoja ja jyrkkiä mielipiteitä. Selvä enemmistö vastaajista koki erityisesti oikeistolaisten ja konservatiivisten arvojen ja niihin pohjautuvan politiikan olevan ristiriidassa sosiaalityön alan ja arvojen kanssa. Osa vastaajista käytti vastauksissaan yleisluontoisesti kyseisiä termejä ”oikeistolainen” ja ”konservatiivinen”, mutta tämä oikeistolaisuuden ja konservatiivisuuden vastustaminen näkyi myös vastaajien nimeämissä puolueissa.

Reilusti yli puolet vastaajista nimesivät Perussuomalaiset ja Kokoomuksen sosiaalityön tavoitteiden, arvojen ja eettisten periaatteiden kanssa ristiriitaisiksi poliittisiksi puolueiksi. Useampia nimeämisistä kohdistui myös Kristillisdemokraatteihin ja RKP:hen. Myös Keskustapuolue, Sinimusta Liike ja Liike Nyt nimettiin joissakin vastauksissa. Jotkut vastaajat eivät nähneet minkään tiettyjen poliittisten puolueiden olevan ristiriidassa sosiaalityön kanssa. Kuitenkin niistäkin vastauksista, joissa mitään tiettyjä poliittisia puolueita ei mainittu nimeltä, oli usein tulkittavissa näkemys oikeistolaisten tai konservatiivisten arvojen ristiriitaisuudesta sosiaalityön kanssa. Kukaan vastaajista ei nimennyt poliittisen ideologian jatkumon vasemmalle puoliskolle sijoittuvia poliittisia puolueita sosiaalityölle ristiriitaisina.

Tämän tutkimuksen tulosten perusteella sosiaalityöntekijät ja sosiaalityön pääaineopiskelijat näkevät siis erityisesti oikeistolaisten ja konservatiivisten arvojen, niihin perustuvan politiikan ja niitä ajavien poliittisten puolueiden olevan sosiaalityön tavoitteiden, arvojen ja eettisten periaatteiden kanssa ristiriidassa. Tietyistä poliittisista puolueista erityisesti Kokoomus ja Perussuomalaiset nähtiin sosiaalityön kanssa yhteensopimattomina poliittisina

puolueina. Perustelut sille, miksi näihin arvoihin pohjautuvat poliittiset puolueet olivat tutkimuksen osallistujien mielestä sosiaalityön alan kanssa yhteensopimattomia, olivat hyvin vastaavanlaisia, kuin vastaajien perustelut sille, miksi sosiaalityö ja politiikka liittyvät erottamattomalla tavalla toisiinsa. Oikeistolaisuuden ja konservatiivisuuden nähtiin olevan sosiaalityön arvomaailman kanssa ristiriidassa ja tavoittelevan sosiaalityön kanssa päinvastaisia asioita.

Vastaajien joukossa ei kuitenkaan ollut juurikaan oikeistopuolueiden kannattajia. Ainoastaan yksi vastaaja sanoi kannattavansa Perussuomalaisia, ja yksi vastaaja kannatti Liberaalipuoluetta, mutta sen rinnalla myös muita, enemmän vasemmalle suuntautuvia puolueita. Myöskään pääministeripuolue Kokoomusta ei kannattanut kukaan vastaajista. Tämän tutkimuksen tulosten perusteella ei siis voida sanoa, miten oikeistolaisia ja konservatiivisia puolueita kannattavat sosiaalityöntekijät ja sosiaalityön opiskelijat näkevät sosiaalityön ja politiikan suhteen.

Tämän tutkimuksen tulokset vahvistavat aiempien tutkimusten havaintoja siitä, että sosiaalityö nähdään hyvin poliittisena alana, ja että sosiaalityöntekijät ja sosiaalityön opiskelijat kallistuvat poliittisissa ideologioissaan enemmän vasemmalle. Lisäksi sosiaalityö itsessään nähdään melko ”vasemmistolaisena” alana, tai ainakin oikeistolaisuuden ja konservatiivisuuden vastaisena.

Tässä tutkimuksessa tulokset olivat aiempia tutkimuksia jyrkemmin vasemmistolaista politiikkaa kannattavia ja oikeistolaisuutta ja konservatiivisuutta vastustavia. Kuten aiemmin mainittu, yksi selittävä tekijä voi olla eri maiden väliset erot, sillä suurin osa aihetta koskettavista tutkimuksista on tehty muualla kuin Suomessa. Erityisesti Yhdysvaltojen, jossa monet tieteelliset tutkimukset tehdään, poliittinen konteksti on hyvin erilainen ja oikeistolaisempi ja konservatiivisempi kuin Suomessa, mikä voi selittää sitä, että aiemmissä tutkimuksissa tulokset eivät ole olleet yhtä kahtiajakoisia.

Vaikka Suomessa vasemmistolainen politiikka on suhteessa paljon suositumpaa kuin vaikkapa Yhdysvalloissa, ei Suomi tokikaan ole mikään vasemmistolainen utopia, vaan esimerkiksi Kokoomus ja Perussuomalaiset ovat hyvinkin suuria ja suosittuja poliittisia puolueita Suomessa. Tällainen samanlainen poliittinen jakauma ei kuitenkaan näkynyt tämän tutkimuksen tuloksissa. Tätä voi selittää myös aiemmissäkin tutkimuksissa tehdyt havainnot siitä, että sosiaalityöntekijät ja sosiaalityön opiskelijat ovat suhteessa muuhun väestöön

enemmän poliittisesti vasemmalle suuntautuneita. On mahdollista, että tämä eroavaisuus sosiaalityöntekijöiden ja muun väestön poliittisissa näkemyksissä on Suomessa monia muita maita jyrkempi, esimerkiksi koulutuksellisista eroista johtuen.

Lisäksi tulosten jyrkkyyttä voi selittää myös nykypäivän poliittinen ilmapiiri. Poliitiikkaan suhtaudutaan hyvinkin mustavalkoisesti ja kahtiajakoisesti. Nykyinen Petteri Orpon hallitus on suorittanut monenlaisia mielipiteitä herättäviä leikkauksia, mikä on voinut osaltaan myös syventää oikeistolaisen politiikan vastustusta. Orpon hallitus mainittiinkin muutamassa vastauksessa liittyen siihen, mitkä poliittiset puolueet ovat sosiaalityön tavoitteiden kanssa ristiriitaisia.

Monet tämän tutkimuksen havainnoista ovat kuitenkin vain suuntaa antavia, eikä niistä voi tehdä yleistyksiä tai johtopäätöksiä. Tämä tutkimus olisi mielekästä toteuttaa suuremmalla aineistolla luotettavampien tulosten varmistamiseksi. Lisäksi, jotta jonkinlaisia syy-seuraussuhteita voitaisiin esittää, esimerkiksi vaikkapa Vasemmistoliiton kannattamisen ja poliittisuuden sosiaalityöntekijöiden velvollisuutena näkemisen välillä, tutkimuksen eri muuttujien tulisi olla kontrolloidumpia. Tässä tutkimuksessa eri muuttujien vaikutusta ei kontrolloitu, vaan tutkimus toimi enemmänkin kuvailevana.

Mielenkiintoista olisi nähdä, pysyisivätkö tulokset saman suuntaisina myös laajemmassa aineistossa, eli ovatko sosiaalityöntekijät ja sosiaalityön pääaineopiskelijat Suomessa todella niin poliittisesti vasemmalle suuntautuneita ja oikeistolaisuutta ja konservatiivisuutta vastustavia, kuin tämä tutkimus näyttäisi, vai tasautuisivatko erot laajemman aineiston myötä johonkin suuntaan. Voi esimerkiksi olla mahdollista, että Vasemmistoliittoa ja muita vasemmalle kallistuvia poliittisia puolueita kannattavat sosiaalityöntekijät ja sosiaalityön opiskelijat ovat enemmän kiinnostuneita politiikasta, kuin muita poliittisia ideologioita kannattavat, ja täten vasemmistoa kannattavat todennäköisemmin myös vastaisivat tällaisen tutkimuksen kyselyyn.

Tulevaisuuden tutkimusta ajatellen mahdollisuudet sekä tarpeet ovat siis moninaisia. Maailmanlaajuisestikin tutkimusta sosiaalityöntekijöiden poliittisuudesta ja poliittisista ideologioista on tehty melko vähän. Erityisesti Suomessa sosiaalityöntekijöiden poliittisuutta ylipäätään on tutkittu hyvin vähän, eikä tutkimuksia siitä, näkevätkö suomalaiset sosiaalityöntekijät sosiaalityön ja politiikan toisistaan erottamattomina asioina, ole tehty

lainkaan. Tulevaisuudelta odotan etenkin tähän tutkimuskysymykseen vastaamista laajemman, kattavamman ja luotettavamman aineiston perusteella.

Lähteet

- Aaltio, Iris & Puusa, Anu (2020) Mitä laadullisen tutkimuksen arvioinnissa tulisi ottaa huomioon? Teoksessa Anu Puusa & Pauli Juuti (toim.) Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät. Tallinna: Gaudeamus.
- Abbott, Ann Augustine (1988) Professional choices: Values at work. Silver Spring: National Association of Social Workers.
- Abramovitz, Mimi & Bardill, D. Ray (1993) Should all social work students be educated for social change? *Journal of Social Work Education*, 29(1), 6–18.
- Alston, Margaret & McKinnon, Jennifer (2005) Social work: Fields of practice. Oxford: Oxford University Press.
- Amann, Kathrin & Kindler, Tobias (2022) Social workers in politics – a qualitative analysis of factors influencing social workers’ decision to run for political office. *European Journal of Social Work*, 25(4), 655–667.
- Andrews, Arlene Bowers (1998) An exploratory study of political attitudes and acts among child and family services workers. *Children and Youth Services Review*, 20(5), 435–461.
- Barretti (2004) What do we know about the professional socialization of our students? *Journal of Social Work Education*, 40(2), 255–283.
- British Association of Social Workers (2012) The BASW code of ethics for social work. British Association of Social Workers. Viitattu 23.8.2025, <https://basw.co.uk/sites/default/files/2024-04/basw-code-of-ethics.pdf>
- Bryant, Richard (1973) Professionals in the firing line. *British Journal of Social Work*, 3, 161–174.
- Buila, Sarah (2010) The NASW code of ethics under attack: A manifestation of the culture war within the profession of social work. *Journal of Social Work Values and Ethics*, 7(2), 1–8.
- Carnegie Foundation for the Advancement of Teaching (2007) The political engagement project. Carnegie Foundation for the Advancement of Teaching. Viitattu 8.9.2025,

http://archive.carnegiefoundation.org/educating_for_democracy/docs/PEP_courses_and_programs/1%20PEP%20description.pdf

- Chan, Wwalter Wai Tak (2018) Solidarity and heart – The development of structural social work: A critical analysis. *Critical Social Work*, 19(1), 21–41.
- Collins, Stewart & Guttridge, Penny & James, Ann & Lynn, Elizabeth & Williams, Charlotte. Racism and anti-racism in placement reports. *Social Work Education*, 19(1), 29–43.
- Comartin & Gonzalez-Prendes (2011) Dissonance between personal and professional values: Resolution of an ethical dilemma. *Journal of Social Work Values and Ethics*, 8(2)
- Conway, Margaret M. (1985) *Political participation in the United States*. Washington, DC: Congressional Quarterly Press.
- Council on Social Work Education (2015) Educational policy and accreditation standards for baccalaureate and master’s social work programs. Council on Social Work Education. Viitattu 10.9.2025, [https://www.cswe.org/getmedia/23a35a39-78c7-453f-b805-b67f1dca2ee5/2015-Educational-Policy-and-Accreditation-Standards-\(EPAS\).pdf](https://www.cswe.org/getmedia/23a35a39-78c7-453f-b805-b67f1dca2ee5/2015-Educational-Policy-and-Accreditation-Standards-(EPAS).pdf)
- Duarte, Filipe (2017) Reshaping political ideology in social work: A critical perspective. *Aotearoa New Zealand Social Work*, 29(2), 34–44.
- Ehrenreich, John H. (1985) *The altruistic imagination: A history of social work and social policy in the United States*. Ithaca: Cornell University Press.
- Ezell, Mark (1993) The political activity of social workers: A post-Reagan update. *The Journal of Sociology & Social Welfare*, 20(4), 81–97.
- Figueira-McDonough, Josefina (1993) Policy practice: The neglected side of social work intervention. *Social Work*, 38(2), 179–188.
- Flaherty, Christopher & Ely, Gretchen E. & Meyer-Adams, Nancy & Baer, Jeffrey & Sutphen, Richard D. (2013) Are social work educators bullies? Student perceptions of political discourse in the social work classroom. *Journal of Teaching in Social Work*, 33(1), 59–74.

- Fram, Maryah Stella & Miller-Cribbs, Julie (2008) Liberal and conservative in social work education: Exploring student experiences. *Journal of Social Work Education*, 27(8), 883–897.
- Galambos, Colleen M. (2009) From the editor: Political tolerance, social work values, and social work education. *Journal of Social Work Education*, 45(3), 343–348.
- Ginsberg, Leon (1988) Social workers and politics: Lessons from practice. *Social Work*, 33(3), 245–247.
- Gray, Mel & Webb, Stephen A. (2013) *The new politics of social work*. New York: Palgrave Macmillan.
- Greenfield, Jennifer C. & Atteberry, Brittanie & Plassmeyer, Mark (2018) Teaching social work and social policy in the era of hyperpartisanship. *Journal of Social Work Education*, 54(3), 426–434.
- Gwilym, Hefin (2018) The political identity of social workers in neoliberal times. *Critical and Radical Social Work*, 5(1), 59–74.
- Hamilton, David (1998) Factors affecting social workers' political participation: Resources, professional associations, and perceived efficacy. *Julkaisematon väitöskirja*. Richmond: Virginia Commonwealth University.
- Hamilton, David & Fauri, David (2001) Social workers' political participation: Strengthening the political confidence of social work students. *Journal of Social Work Education*, 37(2), 321–332.
- Haynes, Karen S. & Mickelson, James S. (2006) *Affecting change: Social workers in the political arena*. New York: Longman.
- Hill, Katharine M. & Toft, Jessica E. & Garrett, Kendra J. & Ferguson, Sarah M. & Kuechler, Carol F. (2016) Assessing clinical MSW students' attitudes, attributions, and responses to poverty. *Journal of Poverty*, 20(4), 396–416.
- Hirvonen, Johanna & Kilpeläinen, Virpi & Piirainen, Keijo & Surakka, Anne & Tantt, Satu Marja & Tuikka, Anne (2021) Tiedolla vaikuttamisen mahdollisuudesta toteutukseen. *Rakenteellisen sosiaalityön osaamiskartoitus*. Xamk kehittää, 137. Mikkeli:

Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu. Viitattu 19.9.2025,
<https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/377388/URNISBN9789523443112.pdf?sequence=2&isAllowed=y>

Hirvonen, Johanna & Surakka, Anne & Tantu, Satu Marja & Väisälä, Iiro (2022)
 Rakenteellisen sosiaalityön osaamisen nykytilanne ja vahvistamistarpeet. Teoksessa Eeva Liukko, Heidi Muurinen, Tuomo Kokkonen & Ville Santalahti (toim.)
 Vaikuttava rakenteellinen sosiaalityö. Raportti 1/2022. Helsinki: Terveysten ja hyvinvoinnin laitos. Viitattu 13.9.2025,
https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/143940/RAP2022_001_WEB_final.pdf?sequence=7&isAllowed=y

Hodge, David R. (2003) Value differences between social workers and members of the working and middle classes. *Social Work*, 48(1), 107–119.

International Association of Schools of Social Work (2018) Global social work statement of ethical principles. International Federation of Social Workers. Viitattu 23.8.2025,
<https://www.ifsw.org/wp-content/uploads/2018/07/Global-Social-Work-Statement-of-Ethical-Principles-IASSW-27-April-2018-1.pdf>

International Federation of Social Workers (2014) Global definition of Social Work. International Federation of Social Workers. Viitattu 23.8.2025,
<https://www.ifsw.org/what-is-social-work/global-definition-of-social-work/>

International Federation of Social Workers (2018) Global social work statement of ethical principles. International Federation of Social Workers. Viitattu 23.8.2025,
<https://www.ifsw.org/global-social-work-statement-of-ethical-principles/>

Jost, John T. & Federico, Christopher & Napier, Jaime (2009) Political ideology: Its structure, functions, and elective affinities. *Annual Review of Psychology*, 60(1), 307–337.

Kananoja, Aulikki (1997) Murros on mahdollisuus. Sosiaalityön selvityshenkilön raportti. Stakes, Raportteja 211. Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskus 1997:8. Helsinki: Stakes.

- Karger, Howard Jacob & Hernandez, Marie Theresa (2004) The decline of the public intellectual in social work. *Journal of Sociology and Social Welfare*, 31(3), 51–68.
- Kaufmann & Petrocik (2006) The changing politics of American men: Understanding the sources of the gender gap. Teoksessa K O'Connor, Brewer & M P Fisher (toim.) *Gendering American Politics*. New York: Pearson/Longman.
- Kivipelto, Minna (2021) Rakenteellisen sosiaalityön katsaus. Työpäperi 16/2021. Helsinki: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos.
- Kivipelto, Minna (2022) Rakenteellisen sosiaalityön ulottuvuudet. Teoksessa Eeva Liukko, Heidi Muurinen, Tuomo Kokkonen & Ville Santalahti (toim.) *Vaikuttava rakenteellinen sosiaalityö*. Raportti 1/2022. Helsinki: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Viitattu 13.9.2025,
https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/143940/RAP2022_001_WEB_final.pdf?sequence=7&isAllowed=y
- Lane, Shannon R. & Ostrander, Jason & Rhodes Smith, Tanya (2018) “Politics is social work with power”: training social workers for elected office. *Social Work Education*, 37(1), 1–16.
- Langan, Mary & Lee, Phil (1989) “Whatever happened to radical social work?” Teoksessa Mary Langan & Phil Lee (toim.) *Radical social work today*. Lontoo: Unwin Hyman.
- Lubove, Roy (1965) *The professional altruist: The emergence of social work as a career, 1880–1930*. Cambridge: Harvard University Press.
- Lundy, Colleen (2004) *Social work and social justice: A structural approach to practice*. Peterborough: Broadview Press.
- Lundy, Colleen (2011) *Social work, social justice & human rights: A structural approach to practice*. Toronto: University of Toronto Press.
- Martin, Maria & Kemppainen, Tarja & Niskala, Asta & Pohjola, Anneli (2018) Sosiaalityöntekijöiden ja sosionomien osaaminen Lapissa: osaamiskartoituksen tuloksia. Pohjois-Suomen sosiaalialan osaamiskeskuksen julkaisuja Vuosikerta 42. Pohjois-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus. Rovaniemi: Lapin yliopistopaino.

- Mary, Nancy L. (2002) Political activism of social work educators. *Journal of Community Practice*, 9(4), 1–20.
- McKendrick, David & Webb, Stephen A. (2014) Taking a political stance in social work. *Critical and Radical Social Work*, 2(3), 357–369.
- McLaughlin, Anne-Marie & Rothery, Michael & Kuiken, Jake (2019) Pathways to political engagement. Interviews with social workers in elected office. *Canadian Social Work Review*, 36(1), 25–44.
- McLaughlin, Kenneth (2008) *Social work, politics and society. From radicalism to orthodoxy*. Bristol: The Policy Press.
- Mendes, Philip (2009) Tracing the origins of critical social work practice. Teoksessa June Allan, Linda Briskman & Bob Pease (toim.) *Critical social work: Theories and practices for a socially just world*. Sydney: Allen & Unwin.
- Moreau, Maurice (1989) *Empowerment through a structural approach to social work: A report from practice*. Ottawa: National Welfare Grants Program, Health and Welfare Canada.
- Mullaly, Robert P. (2007) *The new structural social work*. Toronto: Oxford University Press.
- Mullaly, Robert P. & Dupré, Marilyn (2019) *The new structural social work: Ideology, theory, and practice*. Oxford: Oxford University Press.
- Murray, Kate M. & Hick, Steven F. (2013) *Structural social work*. Teoksessa Mel Gray & Stephen A. Webb (toim.) *Social work theories and methods*. Los Angeles: Sage Publications.
- National Association of Social Workers (2000) *Code of ethics of the National Association of Social Workers*. Viitattu 23.8.2025,
<https://www.socialworkers.org/About/Ethics/Code-of-Ethics/Code-of-Ethics-English>
- Osteen, P J (2011) Motivations, values and conflict resolution: Students' integration of personal and professional identities. *Journal of Social Work Education*, 47(3), 423–444.

- Ostrander, Jason (2017) To participate or not to participate, that is the question: A critical phenomenological study of clinical social workers and their political participation. Väitöskirja. West Hartford: University of Connecticut.
- Payne, Malcolm (1996) What is professional social work? Birmingham: Venture.
- Payne, Malcolm (2005) Modern social work theory. Hampshire: Palgrave Macmillan.
- Payne, Malcolm (2020) How to use social work theory in practice? An essential guide. Bristol: Policy Press.
- Pemberton, Alec G. & Locke, Ralph G. (1971) Towards a radical critique of social work and welfare ideology. Australian Journal of Social Issues, 6(2), 95–107.
- Perry, Robin (2003) Who wants to work with the poor and homeless? Journal of Social Work Education, 39(2), 321–341.
- Pew Research Center (2016) A wider ideological gap between more and less educated adults. Political polarization update. Pew Research Center. Viitattu 11.9.2025, <https://www.pewresearch.org/wp-content/uploads/sites/4/2016/04/04-26-2016-Ideological-consistency-update.pdf>
- Piirainen, Keijo (2022) Rakenteellinen sosiaalityö muutosvoimana. Teoksessa Eeva Liukko, Heidi Muurinen, Tuomo Kokkonen & Ville Santalahti (toim.) Vaikuttava rakenteellinen sosiaalityö. Raportti 1/2022. Helsinki: Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. Viitattu 13.9.2025, https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/143940/RAP2022_001_WEB_final.pdf?sequence=7&isAllowed=y
- Pohjola, Anneli (2011) Rakenteellisen sosiaalityön aika. Teoksessa Anneli Pohjola & Riitta Särkelä (toim.) Sosiaalisesti kestävä kehitys. Helsinki: Sosiaali- ja terveysturvan keskusliitto, 207–224.
- Pohjola, Anneli (2015) Rakenteellisen sosiaalityön paikannuksia. Teoksessa Anneli Pohjola & Merja Laitinen & Marjaana Seppänen (toim.) Rakenteellinen sosiaalityö. Sosiaalityön tutkimuksen vuosikirja 2014. United Press Global, 16–36.

- Popplestone, Gerald (1971) Ideology of professional community workers. *British Journal of Social Work*, 1, 85–104.
- Pritzker, Suzanne & Lane, Shannon R. (2017) Political social work: History, forms, and opportunities for innovation. *Social Work*, 62(1), 80–82.
- Puurunen, Piia & Suonio, Mari (2014) Rakenteellista sosiaalityötä vai sosiaalityötä rakenteissa? *Janus* 22(2), 314–316.
- Puusa, Anu & Julkunen, Saara (2020) Uskottavuuden arviointi laadullisessa tutkimuksessa. Teoksessa Anu Puusa & Pauli Juuti (toim.) *Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät*. Tallinna: Gaudeamus.
- Reamer, Frederic G. (2006) Eye on ethics: Keeping social justice in social work. *Social Work Today*. Viitattu 3.9.2025, https://www.socialworktoday.com/news/eoe_0306.shtml
- Reeser, Linda Cherrey & Epstein, Irwin (1987) Social workers' attitudes toward poverty and social action. *Social Service Review*, 61(4), 611–622.
- Rein, Martin (1970) Social work in search of a radical profession. *Social Work*, 15(2), 13–28.
- Reisch, Michael (2016) Why macro practice matters. *Journal of Social Work Education*, 52(3), 258–268.
- Reisch, Michael (2000) Social workers and politics in the new century. *Social Work*, 45(4), 293–297.
- Reisch, Michael & Andrews, Janice (2002) *The road not taken: A history of radical social work in the United States*. New York: Routledge.
- Reisch, Michael & Jani, Jayshree S. (2012) The new politics of social work practice: Understanding context to promote change. *British Journal of Social Work*, 42(6), 1132–1150.
- Reynolds, Bertha (1951) *Social work and social living: Explorations in philosophy and practice*. Washington, DC: National Association of Social Workers.

- Ringstad, Robin (2014) Political diversity among social work students. *Journal of Social Work Values and Ethics*, 11(2), 12–22.
- Ritter, Jessica A. (2007) Evaluating the political participation of licensed social workers in the new millennium. *Journal of Policy Practice*, 6, 61–78.
- Ritter, Jessica A. (2008) A national study predicting licensed social workers' levels of political participation: The role of resources, psychological engagement, and recruitment networks. *Social Work*, 53(4), 347–357.
- Rocha, Cynthia (2000) Evaluating experiential teaching methods in a policy practice course: The case for service learning to increase political participation. *Journal of Social Work Education*, 36(1), 53–64.
- Rocha, Cynthia & Poe, Bethanie & Veliska, Thomas (2010) Political activities of social workers: Addressing perceived barriers to political participation. *Social Work*, 55(4), 317–325.
- Rome, Sunny Harris & Hoechstetter, S (2010) Social work and civic engagement: the political participation of professional social workers. *Journal of Sociology & Social Welfare*, 37, 107–129.
- Rosenwald, Mitchell & Hyde, Cheryl A. (2006) Political ideologies of social workers: An under explored dimension of practice. *Advances in Social Work*, 7(2), 12–22.
- Saad, Lydia (2019) U.S. still leans conservative, but liberals keep recent gains. Gallup. Viitattu 4.9.2025, <https://news.gallup.com/poll/245813/leans-conservative-liberals-keep-recent-gains.aspx>
- Schilling, Robert & Morrish, Jennifer Naranjo & Liu, Gan (2008) Demographic trends in social work over a quarter-century in an increasingly female profession. *Social Work*, 53(2), 103–114.
- Schneider, Robert L. & Lester, Lori (2001) *A new framework for action: Social work advocacy*. Belmont: Brooks/Cole.
- Silvasti, Tiina (2014) Sisällönanalyysi. Teoksessa Ilmo Massa (toim.) *Polkuja yhteiskuntatieteelliseen ympäristötutkimukseen*. Helsinki: Gaudeamus.

Smail, David (2001) *The origins of unhappiness: A new understanding of personal distress*.
Lontoo: Robinson.

Sosiaalihuoltolaki 710/1982. Helsinki: Eduskunta.

Sosiaalihuoltolaki 1301/2014. Helsinki: Eduskunta.

Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö (2025) *Sosiaalityö ja sosiaaliohjaus*. Viitattu 2.10.2025,
<https://stm.fi/sosiaalityo>

Specht, Harry & Courtney, Mark E. (1994) *Unfaithful angels: How social work has abandoned its mission*. New York: Free Press.

Sun, An-Pyng (2001) Perceptions among social work and non-social work students concerning causes of poverty. *Journal of Social Work Education*, 37(1), 161–173.

Talentia (2022) *Arki, arvot ja etiikka. Sosiaalialan ammattihenkilön eettiset ohjeet*.
Sosiaalialan korkeakoulutettujen ammattijärjestö Talentia ry. Viitattu 10.9.2025,
<https://talentia.lukusali.fi/#/reader/4fb08bf6-d9e1-11ed-bdad-00155d64030a>

Toft, Jessica & Calhoun, Molly (2021) The unexamined identity: Students' conservative ideology, perspectives of poverty, and implications for practice. *Journal of Social Work Education*, 57(4), 649–665.

Tuomi, Jouni & Sarajärvi, Anneli (2018) *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*. Helsinki. Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Tutkimuseettinen neuvottelukunta (2023) *Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa*. Tutkimuseettisen neuvottelukunnan julkaisuja 2/2023.

Valutis, Stephanie & Rubin, Deborah & Bell, Melissa (2014) Value conflicts and value priorities: It's not just about religion. *Journal of Religion & Spirituality in Social Work: Social Thought*, 33(2), 163–177.

Verba, Sidney & Scholzman, Kay Lehman & Brady, Henry E. (1995) *Voice and equality: Civic voluntarism in American politics*. Cambridge: Harvard University Press.

- Weismiller, Toby & Rome, Sunny Harris (1995) Social workers in politics. Teoksessa Terry Mizrahi ja Larry E. Davis (toim.) Encyclopedia of social work. Silver Spring: NASW Press.
- Weiss, Idit (2003) Social work students and social change: On the link between views on poverty, social work goals and policy practice. *International Journal of Social Welfare*, 12(2), 132–141.
- Wenocur, Stanley & Reisch, Michael (1989) From charity to enterprise: The development of American social work in a market economy. Champaign: University of Illinois.
- Wolk, James, L. (1981) Are social workers politically active? *Social Work*, 26(4), 283–288.
- Woodroffe, Kathleen (1968) The making of the welfare state in England: A summary of its origin and development. *Journal of Social History*, 1(4), 303-324.